

UCHWAŁA NR LVIII/473/2022
RADY MIASTA SKARŻYSKA-KAMIENNEJ

z dnia 20 grudnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2023-2026

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz.559) art.41 ust.1, ust.2 i ust.2a ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.) oraz art.10 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.), Rada Miasta Skarżyska-Kamiennej uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji:

1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Skarżyska-Kamiennej na rok 2023-2026, stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

2. Ramowy Plan Finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2023r., stanowiący załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały. Ramowe Plany Finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2024, 2025 i 2026 zostaną uchwalone w drodze odbębnych uchwał Rady Miasta w Skarżysku-Kamiennej, po uchwaleniu budżetu na dany rok.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Skarżyska-Kamiennej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Leszek Golik

**Gminy Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania
Narkomanii na lata 2023-2026
Skarżysko - Kamienna**

Skarżysko - Kamienna, 2022 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	4
METRYKA MIASTA.....	4
II.1. Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	4
II.2. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	5
II.3. Rynek alkoholowy	7
II.4. Zasoby w zakresie rozwiązywanie problemów społecznych	7
II.4.1. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne	7
II.4.2. Świetlice i grupy samopomocowe	8
II.4.3. Szkolenia	8
II.4.4. Punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny.....	8
III. SKALA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	8
III.1. Przestępczość na terenie miasta	8
III.2. Zjawisko przemocy w rodzinie	9
IV. PROBLEMY SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW.....	10
IV.1. Grupa badana	10
IV.2. Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców	11
IV.3. Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne	12
IV.4. Substancje psychoaktywne: nikotyna	15
IV.5. Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze	16
IV.6. Przemoc w rodzinie.....	18
IV.7. Hazard i uzależnienie od mediów	19
V. BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	21
VI. PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY	29
VI.1. Metodologia	29
VI.2. Problemy społeczne w opinii dorosłych mieszkańców.....	30
VI.3. Wnioski dotyczące badań punktów sprzedaży alkoholu.....	31
VI.4. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży	32
VII. Cele Ogólne Programu	35
VII.1 CELE PROGRAMU:.....	35
VII.2 Cel strategiczny	35
VII.3 Cele operacyjne i kierunki działań.:	35
VIII. Podmioty koordynujące i realizatorzy Programu.	37
IX. Zasady wynagrodzenia członków Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	38
X. Źródła finansowania	38
XI. Ograniczenie dostępu do alkoholu.	38

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2026, zwany dalej „Programem”, określa strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu oraz stosowania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych. Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dn. 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.), . oraz art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.) na gminę nałożony jest obowiązek uchwalenia Programu a co za tym idzie realizacji zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dostosowany jest do potrzeb lokalnych oraz skierowany do wszystkich mieszkańców Skarżyska-Kamiennej, określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz w zakresie minimalizacji szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania alkoholu czy narkotyków oraz występowania zagrożeń dotyczących szeroko rozumianego zdrowia psychicznego. Program wyznacza kierunki w ramach których Miasto Skarżysko-Kamienna zamierza podejmować działania określone w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, oraz Narodowym Programie Zdrowia. Realizacja Programu zakłada współpracę wielu podmiotów, instytucji, organizacji pozarządowych itp., działających w obszarze profilaktyki uzależnień. Działania związane z profilaktyką mają charakter długofalowy i stanowią kontynuację wcześniej podejmowanych Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla gminy Skarżysko-Kamienna.

Zdrowie społeczeństwa zależy od wielu czynników, ale najważniejsze z nich to postawy i zachowania składające się na styl życia. Wybory dotyczące sposobu odżywiania, nadużywania alkoholu, palenia papierosów, zażywania narkotyków oraz niewielka aktywność fizyczna wpływają na wskaźnik zachorowań, zwiększających ryzyko przedwczesnych zgonów. Z uwagi na powyższe, ustawa z dnia 11 września 2015r. o zdrowiu publicznym wprowadzała zmiany m. in. w art. 4¹ UST. 2 ustawy z 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, w zakresie uwzględnienia w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych celów operacyjnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określonych w Narodowym Programie Zdrowia (NPZ).

Cele strategicznym NPZ na lata 2021-2025 jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Cele operacyjne NPZ to:

- Profilaktykę nadwagi i otyłości.
- Profilaktykę uzależnień.
- Promocję zdrowia psychicznego.
- Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne.
- Wyzwania demograficzne.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałania narkomanii, przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy obejmujących:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;

- pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Realizacja powyższych zadań jest prowadzona w ramach programu, o którym mowa w art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Podstawowym celem Gminnego Programu jest ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym głównie szkód zdrowotnych, społecznych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Wzrost społecznej świadomości związanej z tematyką uzależnień, ograniczenie dostępności środków psychoaktywnych, opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej czy narkotykowej, pomoc rodzinom zmagającym się z problemami wywołanymi używaniem środków psychoaktywnych oraz integracja społeczna i zawodowa osób dotkniętych uzależnieniami.

Program opiera się na wytycznych Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom i jest wyrazem dążenia samorządu lokalnego do stworzenia warunków sprzyjających zachowaniu zdrowia fizycznego i psychicznego mieszkańców Skarżyska-Kamiennej, właściwego wychowania młodego pokolenia oraz zachowania ładu i porządku publicznego.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Obowiązek opracowania Programu wynika bezpośrednio z art. 4¹ ust 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Dokument stanowi część „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Skarżyska-Kamiennej na lata 2022-2027”. Na jego treść wpływ mają również inne akty prawne, wśród nich:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych,
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

II. Podstawowe informacje o gminie Skarżysko-Kamienna

Skarżysko - Kamienna liczy 42 348 mieszkańców, z czego 53% stanowią kobiety, a 47% mężczyźni. 57% mieszkańców to ludność w wieku produkcyjnym (w tym 46,1% kobiet i 53,9% mężczyzn), 14% w wieku przedprodukcyjnym (w tym 47,7% kobiet i 52,3% mężczyzn), a 29% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (w tym 69% kobiet i 31% mężczyzn).

METRYKA MIASTA

II.1. Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

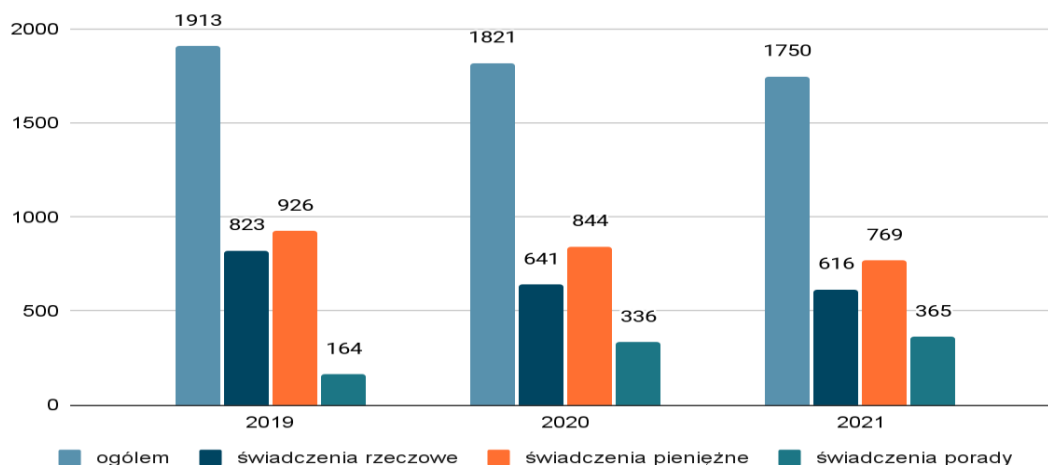
Dane przedstawione w tabeli wskazują, że w ostatnich latach w Skarżysku - Kamiennej stopniowo maleje liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Maleje także liczba rodzin korzystających ze świadczeń z powodu problemów uzależnień,

Tabela 1. Pomoc Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

	2019	2020	2021
Liczba rodzin ogółem	1 219	1 129	1 047
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu uzależnień	36	15	10

Z danych przedstawionych na wykresie poniżej wynika, iż w latach 2019-2021 liczba udzielanych przez MOPS świadczeń uległa zmniejszeniu.

Wykres 1. Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS.

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w Skarżysku - Kamiennej są niezmiennie od kilku lat: długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezrobocie oraz ubóstwo i alkoholizm.

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej.

	2019	2020	2021
Niepełnosprawność	535	494	472
Bezrobocie	501	437	394
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Ubóstwo	583	560	520
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	77	49	48
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	681	596	559
Alkoholizm	35	15	10
Inne	114	99	85
Ogółem	2 526	2 250	2 088

II.2. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W 2021 roku Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skarżysku - Kamiennej przeprowadziła 4 posiedzenia Komisji oraz 4 rozmowy z osobami uzależnionymi od alkoholu. Sporządzono 1 nowy wniosek o zobowiązaniu do podjęcia leczenia odwykowego. W 2021 roku Komisja przeprowadziła 1 kontrolę punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz wydała 2 postanowienia opiniujące lokalizację punktu sprzedaży napojów alkoholowych.

Tabela 3. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
Ogółem	47	55	52
Ogólne posiedzenia Komisji	13	12	14
Posiedzenia podkomisji interwencyjno-motywuującej	22	29	24
Posiedzenie podkomisji ds. przemocy w rodzinie	12	14	14
Przeprowadzono rozmowy	134	86	199
Wnioski o leczenie odwykowe	170	92	150
Obecnie rozpoczętych spraw	30	50	70
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	25	25	24
Badania w Sądzie	41	9	42
Wnioski do Sądów w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	55	55	52
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	21	16	32
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	31	49	21

II.3. Rynek alkoholowy

W 2021 roku w Skarżysku - Kamiennej obowiązywał limit zezwoleń sprzedaży napojów alkoholowych w ilościach przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 4. Ilość zezwoleń sprzedaży napojów alkoholowych wg zawartości alkoholu.

Zawartość alkoholu	do 4,5%	od 4,5% do 18%	powyżej 18%
Ogółem	430		
Sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży	110	100	100
Sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży	60	30	30

II.4. Zasoby w zakresie rozwiązywanie problemów społecznych

II.4.1. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne

W Skarżysku - Kamiennej realizowanych jest szereg działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży. Nazwy programów oraz innych działań profilaktycznych, a także liczbę osób uczestniczących przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 5. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne (ilość osób uczestniczących).

	2019	2020	2021
Uczniowie	675	928	562
Nauczyciele	31	13	24
Rodzice	255	0	10
Nazwy programów	Spójrz Inaczej, Przyjaciel Zippiego, UNPLUNG, EPSILON, Archipelag Skarbów		
Inne działania profilaktyczne			
Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym	191	0	0

Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych	151	114	353
Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież, skierowane do grup rówieśniczych np. kluby dyskusyjne, dyskoteki bezalkoholowe, audycje radiowe itp.	1 167	127	584
Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	219	440	450
Inne	2 682	370	220

II.4.2. Świetlice i grupy samopomocowe

W Skarżysku - Kamiennej funkcjonuje 15 placówek pełniących rolę świetlicy dla dzieci, do których uczęszcza łącznie 382 dzieci, w tym 212 dzieci z rodzin alkoholowych. W placówkach pracuje 21 wychowawców.

W Skarżysku - Kamiennej funkcjonuje Stowarzyszenie Abstynenckie oraz klub abstynencki.

II.4.3. Szkolenia

Poniższa tabela przedstawia liczbę szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy: GKRPA, MOPS w Skarżysku - Kamiennej w latach 2019 -2021.

Tabela 6. Liczba szkoleń pracowników GKRPA i MOPS w latach 2019 - 2021

	2019	2020	2021
MOPS	12	10	6
GKRPA	8	4	2

II.4.4. Punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny

W Skarżysku - Kamiennej funkcjonuje Punkt Konsultacyjno- Terapeutyczny. W Punkcie pracują: specjalista psychoterapii uzależnień, psycholog, pracownik socjalny, prawnik, policjant, certyfikowany specjalista w zakresie przeciwdziałania przemocy, specjalista profilaktyk oraz nauczyciele.

III. SKALA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

III.1. Przestępczość na terenie miasta

Poniższe tabele przedstawiają dane pozyskane z Komendy Powiatowej Policji w Skarżysku - Kamiennej i dotyczą zdarzeń w latach 2019-2021.

Tabela 7. Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem substancji psychoaktywnych.

	2019	2020	2021
Interwencje związane z nadużywaniem alkoholu	2 742	2 401	1 684
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	108	87	91
Prowadzenie pojazdów po drodze publicznej po użyciu alkoholu	34	25	26
Zakłócanie porządku publicznego	47	39	39
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	16	11	12
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	2	0	2

Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	0	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	648	732	734
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	1	0	0

Tabela 8. Przestępstwa na terenie miasta w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Kradzież z włamaniem	75	52	49
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	23	23	16
Pobicie	4	3	1
Uszkodzenie mienia	46	28	35
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	10	5	9
Kradzież mienia	96	58	72
Inne	482	420	369

III.2. Zjawisko przemocy w rodzinie

Tabela 9. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Liczba interwencji ogółem, w tym:	2 172	1 692	1 111
Dotyczące przemocy w rodzinie	141	91	95
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	177	110	119
o Kobiety	154	96	104
o Mężczyźni	19	12	11
o Nieletni w przedziale 13-18 lat	4	2	4
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	177	109	118
o Kobiety	8	6	12
o Mężczyźni	168	103	106
o Nieletni	1	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	78	50	61
o Kobiety	2	2	3
o Mężczyźni	76	48	58
o Nieletni	0	0	0

Tabela 10. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową wg kwalifikacji prawnej.

2019			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	50	24	52
Groźby karalne	20	12	21
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	312	199	313
Inne	753	495	735
2020			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	40	23	42
Groźby karalne	23	13	16
Rozpijanie małoletniego	0	0	0

Uchylenie się od płacenia alimentów	224	181	198
Inne	589	372	624
2021			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	32	16	29
Groźby karalne	23	13	24
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylenie się od płacenia alimentów	171	134	177
Inne	604	389	598

Liczba sporządzanych wniosków w związku z procedurą Niebieskiej Karty w Skarżysku - Kamiennej w ostatnich trzech latach uległa zmniejszeniu. W 2019 roku sporządzono 175 wniosków, w 2020 roku - 135, natomiast w 2021 roku - 104.

Tabela 11. Procedura "Niebieskiej Karty"

	2019	2020	2021
Sporządzono ogółem wniosków, w tym przez :	175	135	104
o Ośrodek Pomocy Społecznej	27	9	19
o Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	5	6	4
o Placówki służby zdrowia	1	1	2
o Placówki szkolno-wychowawcze	2	3	2
o Policję	138	112	775
o Inne instytucje i organizacje	2	4	2

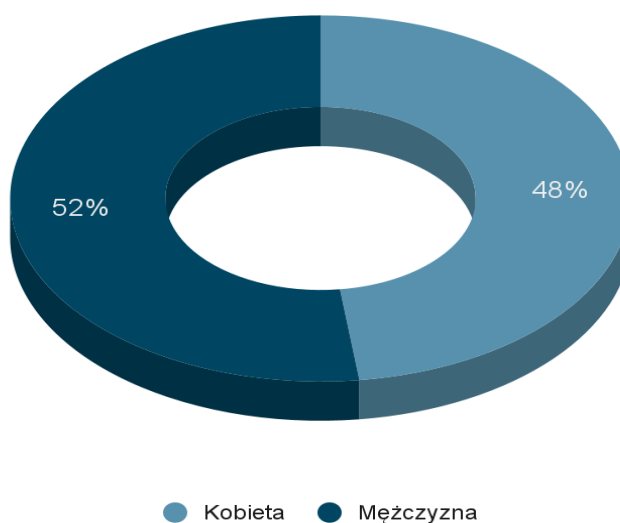
IV. PROBLEMY SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

IV.1. Grupa badana

Badania obejmowały mieszkańców miasta Skarżysko - Kamienna, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział łącznie 109 osób, z czego 48% stanowiły kobiety a 52% - mężczyźni. Średnia wieku respondentów wyniosła 33 lata.

Wykres 2. Rozkład płci respondentów.

IV.2. Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

Respondenci zostali poproszeni o ocenę ważności poszczególnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów jest odsetek mieszkańców, którzy wskazują dany problem, jako istotny¹. Poniższa tabela przedstawia rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Tabela 12. Jak poważne/istotne są poniższe problemy w Pana/Pani środowisku lokalnym?

Problem	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Zdecydowanie nieistotny
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	6%	40%	50%	4%
Uzależnienia behawioralne (hazard, uzależnienie od Internetu, nowoczesne technologie)	6%	50%	39%	5%
Uzależnienie od alkoholu	4%	39%	51%	6%
Bezrobocie	9%	28%	38%	25%
Bieda, ubóstwo	13%	25%	31%	31%
Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia, kompulsywne objadanie się)	14%	28%	27%	31%
Przestępczość	8%	38%	24%	30%
Cyberprzemoc	8%	33%	26%	33%
Przemoc domowa	12%	31%	23%	34%
Uzależnienie od narkotyków, dopalaczy	15%	36%	16%	33%
Uzależnienie od papierosów	17%	36%	14%	33%

Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że w opinii pełnoletnich mieszkańców najpoważniejszymi problemami są: uzależnienia behawioralne (hazard, uzależnienie od Internetu, nowoczesne technologie) - 56%, uzależnienie od papierosów (53%) oraz uzależnienie od narkotyków i dopalaczy (51%).

W następnej kolejności badani wymieniali takie problemy jak: zanieczyszczenie powietrza, smog (46%), przestępczość (46%), uzależnienie od alkoholu (43%), przemoc domowa (43%), zaburzenia odżywiania (42%), cyberprzemoc (41%), bieda i ubóstwo (38%) oraz bezrobocie (37%).

Następnie przedstawiono badanym mieszkańcom kilka rodzajów uzależnień i poproszono o ocenę powszechności ich występowania w ich środowisku lokalnym.

Zdaniem respondentów powszechnymi² zjawiskami w ich mieście są alkoholizm (69%) oraz nikotynizm (61%). Pozostałe wymienione problemy uzależnień w ich otoczeniu występują rzadko³ - zakupoholizm (75%), pracoholizm (54%), siecioholizm (46%), hazard (40%) i zaburzenia odżywiania (48%) lub wcale - narkomania (49%).

¹ Sumy odpowiedzi: *bardzo istotny* i *raczej istotny*.

² Suma odpowiedzi "bardzo powszechne" i "dość powszechne"

³ Suma odpowiedzi "dość rzadko" i "bardzo rzadko"

Tabela 13. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie poniższych uzależnień w Pani/Pana środowisku lokalnym?

Problem	Bardzo powszechne	Dość powszechne	Dość rzadkie	Bardzo rzadkie	Nie występuje
Alkoholizm	3%	66%	30%	1%	0%
Narkomania	0%	28%	6%	17%	49%
Nikotynizm	24%	37%	31%	8%	0%
Zakupoholizm (uzależnienie od zakupów)	0%	21%	44%	31%	4%
Pracoholizm (uzależnienie od pracy)	2%	24%	33%	21%	20%
Sicioholizm (uzależnienie od Internetu)	0%	25%	39%	7%	29%
Uzależnienie od hazardu	1%	27%	34%	6%	32%
Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia, jedzenioholizm)	2%	19%	42%	6%	31%

IV.3. Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne

Jak wynika z badania przeprowadzonego w 2019 roku przez CBOS, wśród Polaków powszechny jest pogląd, że nadużywanie alkoholu jest w kraju dużym problemem (91%). Tylko 6% badanych uważa, że jest to mały problem, a 3% nie ma zdania w tej sprawie⁴.

Odpowiedzi respondentów na pytania odnośnie spożywania alkoholu różnią się w zależności od płci, wieku i grup zawodowych. Wśród kobiet jest dwa razy więcej abstynentów niż wśród mężczyzn (21% w stosunku do 10%). Z przeprowadzonych badań wynika, że w ciągu 9 lat nastąpił wzrost spożycia alkoholu wśród kobiet - w roku 2010 abstynencję deklarowała, co trzecia kobieta.

Biorąc pod uwagę grupy wiekowe, to alkohol najczęściej piją badani w wieku 25-34 lata. Natomiast w 2010 roku relatywnie najwięcej pijących alkohol było wśród najmłodszych badanych (18-24 lata), obecnie te osoby zaliczają się do grupy wiekowej 25-34 lata. Uzyskane wyniki pozwalają na stwierdzenie, że styl konsumpcji alkoholu nie zmienia się wraz z upływem czasu. Sytuacja wygląda podobnie w przypadku osób z grupy wiekowej 65 lat i więcej, którzy 9 lat temu plasowali się w przedziale 55-64 lata - odsetek abstynentów wśród tych osób jest stały i wynosi 28%⁵.

Jeżeli chodzi o częstotliwość spożywania alkoholu, to większość Polaków (56%) deklaruje, że pije alkohol okazjonalnie, 8% spożywa go często, a co trzeci unika okazji do picia alkoholu lub w ogóle go nie spożywa. Porównując te wyniki z wynikami badań CBOS z 2010 r. zmniejszył się odsetek osób deklarujących częste picie (z 11% do 8%) i całkowitych abstynentów (z 22% do 16%). Jednakże, wzrósł udział osób spożywających alkohol czasami, z dobrej okazji, ale nie często (z 50% do 56%)⁶.

Od 2010 roku znacząco zmalał udział piwa, jako najczęściej spożywanego alkoholu, kiedy to, co druga osoba spośród pijących alkohol (52%) przyznawała, że najczęściej sięga po piwo. Obecnie wybiera je 39% respondentów, którzy nie rezygnują z napojów procentowych. Na drugim miejscu znajduje się wino (25%), a na trzecim – wódka (16%). Odsetek osób najchętniej wybierających wino rośnie od 2007 roku, natomiast największy wzrost dotyczy alkoholi wysokogatunkowych, np. koniaku czy whisky obecnie, co dziewiąty badany pijący alkohol (11%) deklaruje, że, jeśli sięga po kieliszek, to najczęściej z tego typu trunkiem⁷.

⁴ Komunikat CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

⁵ Tamże.

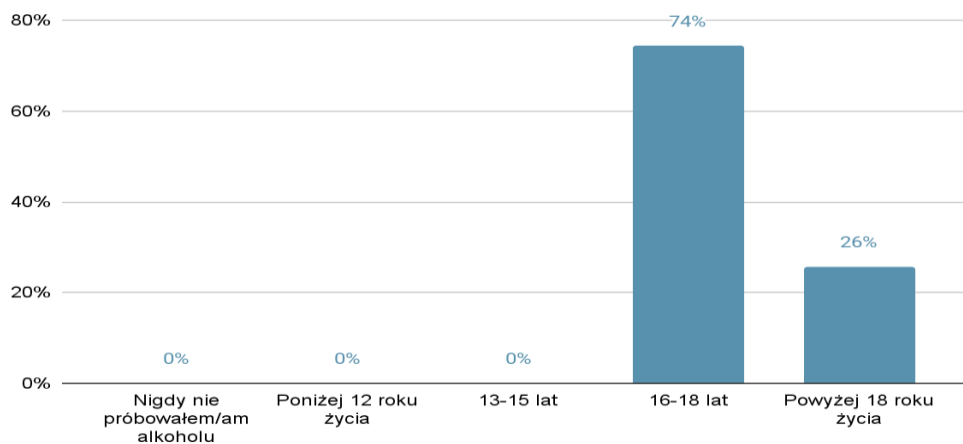
⁶ Tamże.

⁷ Komunikat CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców miasta zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu.

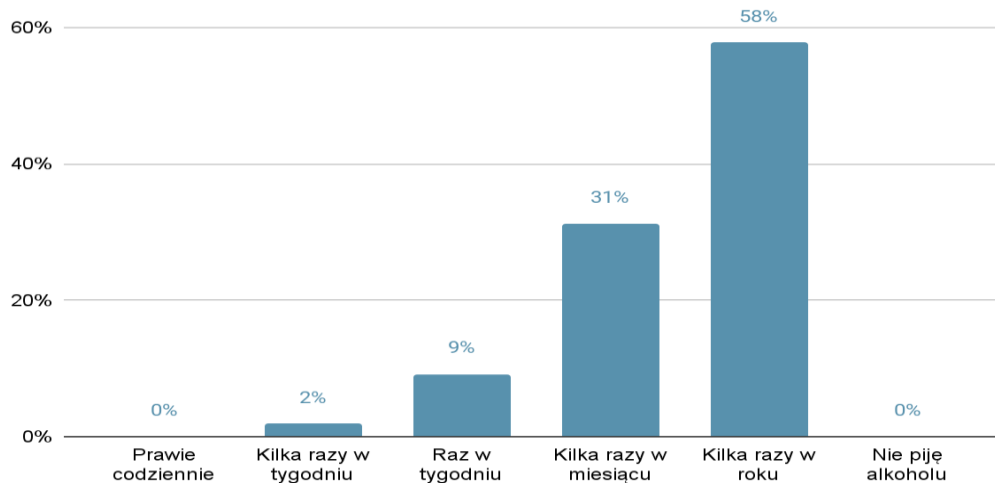
Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji alkoholowej. Badani mieszkańcy określając wiek inicjacji alkoholowej najczęściej wskazali na wiek między 16 a 18 lat - 74%. Kolejne 26% zadeklarowało, że swoją inicjację alkoholową miało jako osoby pełnoletnie.

Wykres 3. W jakim wieku po raz pierwszy spróbował/a Pan/Pani alkoholu?

Kolejną kwestią była częstotliwość spożywania alkoholu. 58% badanych zadeklarowało, że spożywa alkohol kilka razy w roku, 31% - kilka razy w miesiącu, a 9% - raz w tygodniu. 2% respondentów to osoby pijące alkohol kilka razy w tygodniu. Na podstawie tych danych można stwierdzić, że większość badanych mieszkańców spożywa alkohol sporadycznie i okazjonalnie.

Wykres 4. Jak często pije Pan/Pani alkohol?

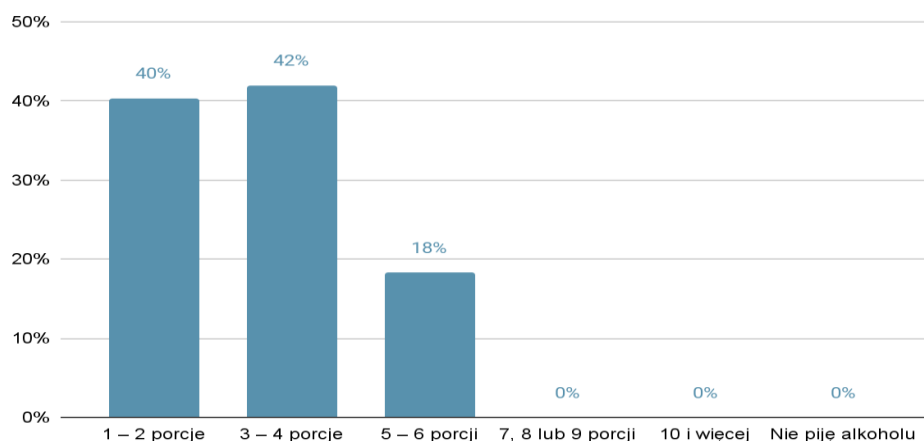

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu interesujące były także ilości jego jednorazowego wypicia. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

42% respondentów spożywa jednorazowo od 3-4 porcji alkoholu, a 40% respondentów ogranicza się do picia jednorazowo maksymalnie dwóch porcji alkoholu. 18% badanych spożywa jednorazowo duże ilości alkoholu - od 5-6 porcji.

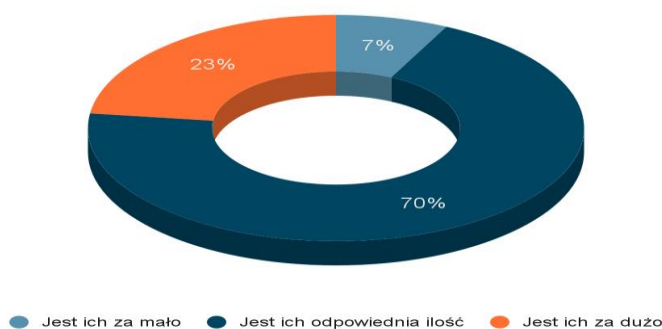
Na podstawie powyższych odpowiedzi można uznać, że duża część mieszkańców Skarżyska - Kamiennej spożywa jednorazowo umiarkowane ilości alkoholu.

Wykres 5. Ile porcji standardowych zawierających alkohol wypija Pan/Pani zazwyczaj w dniu, w którym pije Pan/Pani alkohol?

70% mieszkańców Skarżyska - Kamiennej uważa, że w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, w których można kupić alkohol, natomiast dla 23% ankietowanych takich miejsc jest za dużo, a dla 7% - za mało.

Wykres 6. Jak ocenia Pan/Pani ilość sklepów i lokali w Pana/pani okolicy, gdzie można kupić alkohol?

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze uwarunkowane postawami. Natomiast postawy zależą m. in. od wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, a także emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie, w jakim stopniu zgadzają się z określonymi stwierdzeniami. Pierwsze ze stwierdzeń dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności miasta, ponieważ aż 69% badanych zaznaczyło, iż zgadza się z powyższym stwierdzeniem. Jednocześnie tylko 31% respondentów uważa, że alkohol zawarty w np. piwie jest tak samo szkodliwy, jak ten zawarty w wódce.

Kolejne stwierdzenie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. Łącznie 81% badanych mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczyć dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż. Pozostałe 19% jest zdania, że taka kontrola nie jest potrzebna. Tylko 2% respondentów ocenia osoby pijące alkohol, jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. 100% badanych jest zdania, że osoby nieletnie nie mogą z łatwością kupić alkoholu w lokalnych sklepach.

Wszyscy respondenci uważają, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu (100%), a także że prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu jest zabronione (100%). Również 100% badanych zgadza się co do tego, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

Tabela 14. Wiedza i przekonania na temat alkoholu - dorośli mieszkańcy.

Twierdzenie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	0%	69%	29%	2%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	0%	81%	13%	6%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	0%	2%	86%	12%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	0%	0%	71%	29%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	0%	0%	1%	99%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	0%	0%	0%	100%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	0%	0%	0%	100%

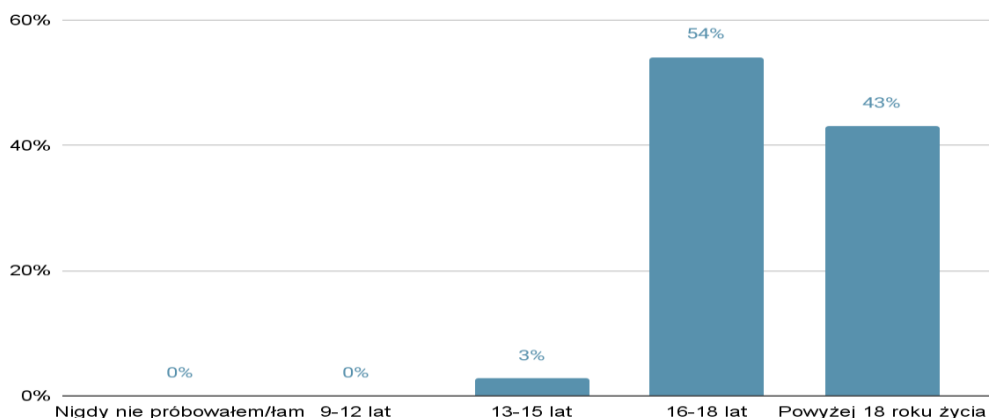
IV.4 Substancje psychoaktywne: nikotyna

Jak wynika z badań CBOS⁸ regularnie pali co piąty Polak (21%), a 5% przyznaje się do okazjonalnego palenia. Z deklaracji ankietowanych wynika, że jedna czwarta (26%) paliła w przeszłości, a prawie połowa Polaków nigdy nie paliła (48%). Po papierosa sięga jedna trzecia mężczyzn (31%), w tym regularnie pali 26%. Jest to wyraźna różnica w porównaniu do kobiet, spośród których pali 21%, a regularnie – 17%. Najczęściej palą badani między 45 a 54 rokiem życia (35%) oraz między 55 a 64 rokiem życia (32%). Palenie najmniej popularne jest wśród osób w wieku 18–24 lata. We wszystkich grupach wiekowych mężczyźni palą częściej niż kobiety. Tylko bardzo niewielki odsetek osób używa papierosów elektronicznych. Badania pokazują, że papierosy elektroniczne regularnie pali jedynie 2% respondentów. Palenie okazjonalne deklaruje 1% badanych.

Jak wynika z badań, 54% respondentów zapaliło pierwszego papierosa, w wieku między 16 a 18 lat, a 3% w wieku między 13 a 15 lat. 43% deklaruje, że pierwszy raz zapalili papierosa, gdy byli już pełnoletni.

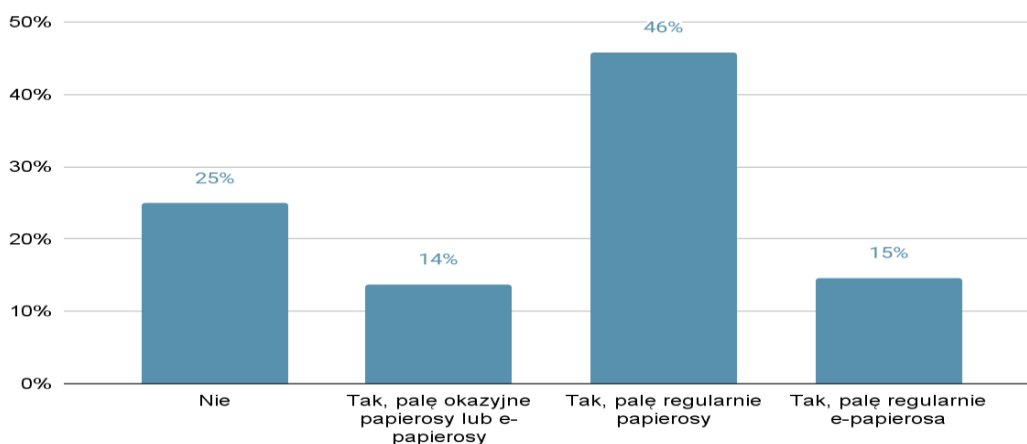
⁸ CBOS. Komunikat z badań. Palenie papierosów. Nr 104/2019

Wykres 7. W jakim wieku po raz pierwszy spróbował/a Pan/ Pani papierosa?

W Skarżysku - Kamiennej tylko 25% badanych mieszkańców nie znajduje się obecnie w nikotynowym nałogu. Do regularnego palenia tradycyjnych papierosów przyznało się 46% badanych, a e-papierosów - 15%. Okazjonalnie papierosy lub e-papierosy pali 14% respondentów.

Wykres 8. Czy pali Pan/Pani papierosy?

IV.5. Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze

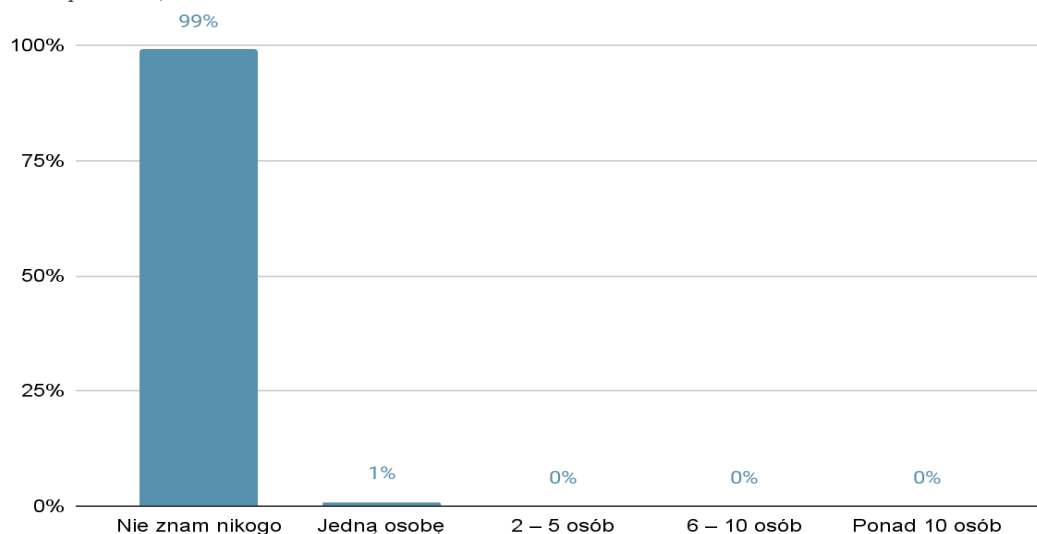
Według danych z badań populacyjnych odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w 2019 roku w Polsce jest 16 razy niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w 2019 roku odnotowano na poziomie 89,7%, podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata)⁹.

Według ostatniego badania Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii i Kantar Polska z 2018 roku w populacji generalnej marihuana była najczęściej używanym narkotykiem z odsetkiem 12,1%. Do jej zażywania przyznało się 7,8% badanych w wieku 15-34 lata (2018 rok). Natomiast w całej badanej populacji (15-64 lata) wyższy odsetek odnotowano wśród mężczyzn – 16,4% niż wśród kobiet – 7,7%.

99% badanych mieszkańców Skarżyska - Kamiennej twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Jednocześnie 1% respondentów zna jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze.

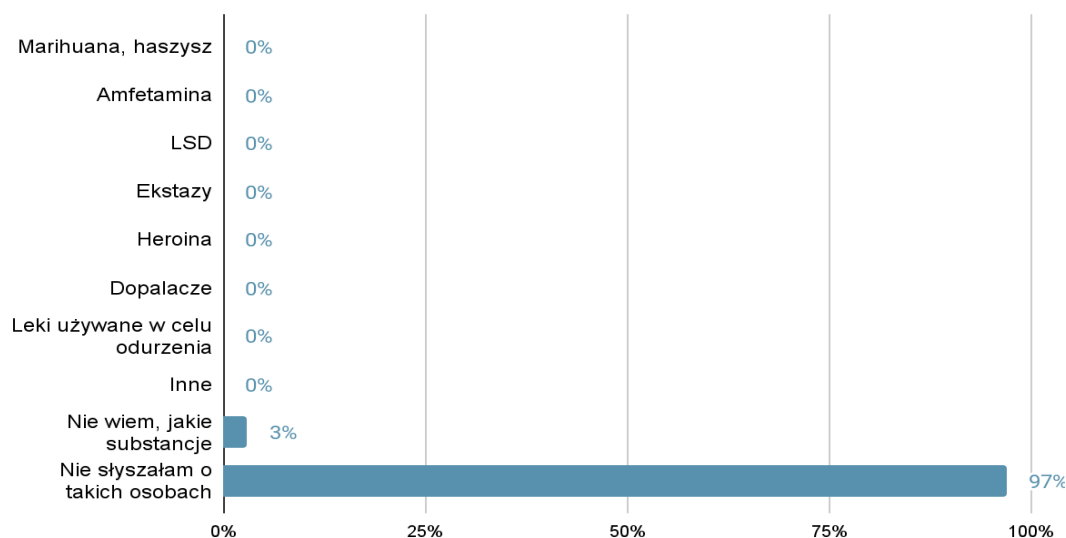
⁹ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, *Raport o stanie narkomanii w Polsce- 2019*, Warszawa 2019.

Wykres 9. Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?

3% respondentów odpowiedziało, że nie wiedzą, jakie substancje przyjmują osoby zażywające narkotyki lub dopalacze, a 99% badanych wskazało, że nigdy nie słyszeli o osobach, które przyjmują substancje psychoaktywne.

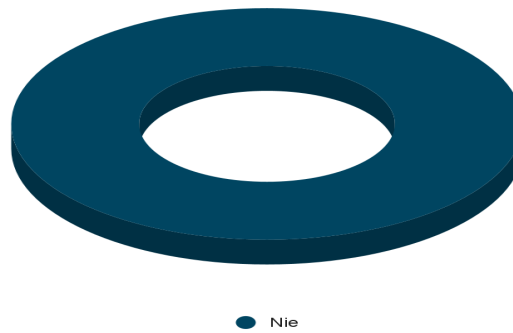
Wykres 10. Jakie substancje odurzające są przyjmowane przez osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) z Pana/Pani otoczenia?¹⁰

100% respondentów nie wie, gdzie można nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

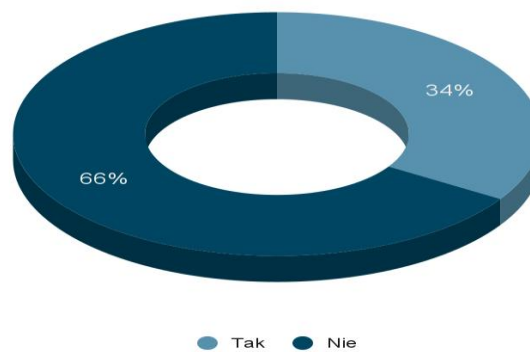
¹⁰ Pytanie wielokrotnego wyboru.

Wykres 11. Czy wie Pan/Pani gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

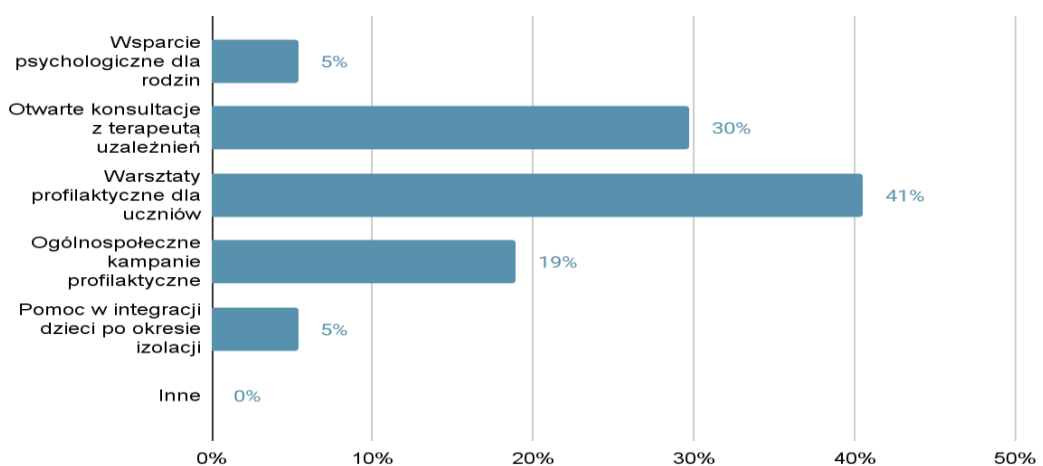
34% badanych mieszkańców miasta dostrzega potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. Większość respondentów - 66%, nie widzi takiej potrzeby.

Wykres 12. Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom?

Respondenci dostrzegają potrzebę warsztatów profilaktycznych dla uczniów (41%), otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (30%), ogólnospołecznych kampanii profilaktycznych (19%), pomocy w integracji dzieci po okresie izolacji (5%) oraz wsparcia psychologicznego dla rodzin (5%).

Wykres 13. Jakie działania są najbardziej potrzebne?

IV.6. Przemoc w rodzinie

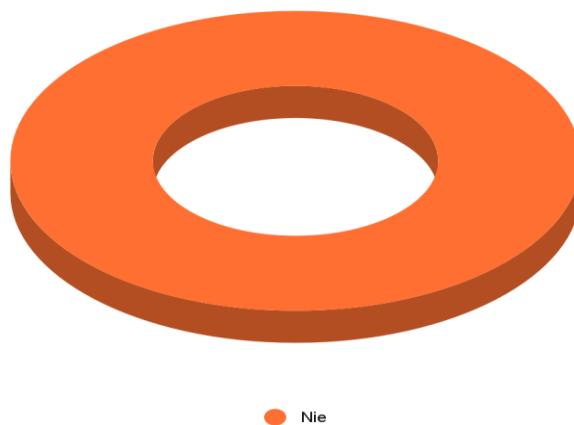
Według badań przeprowadzonych w 2019 roku z deklaracji badanych wynika, że w zdecydowanej większości rodzin zdarzają się nieporozumienia i konflikty (71%), przy czym w większości dochodzi do nich bardzo rzadko (54%), natomiast w co szóstej (17%) kłótnie wybuchają

przynajmniej kilka razy w miesiącu. W ciągu ostatnich siedmiu lat częstość występowania konfliktów w rodzinach w zasadzie się nie zmieniła. Dom – obok pracy, szkoły oraz ulic poza najbliższą okolicą – jest miejscem, gdzie najwięcej osób doświadczyło przemocy (według deklaracji po 8%). Niewiele mniej ankietowanych przyznało, że padło jej ofiarą w najbliższej okolicy (7%). Nieco rzadziej ankietowani zetknęli się z agresją w restauracji, kawiarni, na dyskotecce (5%), w środkach komunikacji – pociągu, autobusie, tramwaju, taksówce (5%) lub w innych miejscach (4%)¹¹.

Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie.

100% badanych twierdzi, że nie zna osób doznających przemocy w rodzinie w swoim najbliższym otoczeniu.

Wykres 14. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?

IV.7. Hazard i uzależnienie od mediów

W ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie, co trzeci Polak w wieku 15+ grał w jakieś gry na pieniądze (34,2%). Polacy najczęściej grają w gry liczbowe Totalizatora Sportowego (26,8%), a w dalszej kolejności w zdraпки (13,3%), loterie/konkursy SMS-owe (7,4%) oraz na automatach do gier z tzw. niskimi wygranymi (4,5%). Wśród Polaków w wieku 15 lat i więcej 7,1% osób gra w jakąś grę na pieniądze co najmniej dwa razy w tygodniu. Symptomy zagrożenia uzależnieniem od hazardu występują u 5,3% ogółu Polaków w wieku 15+, a 0,7% osób w tej grupie wiekowej zdradza pewne symptomy problemu z hazardem. Wśród grających w gry na pieniądze realny problem z hazardem może mieć 2,2% graczy¹².

O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to korzystanie z gier

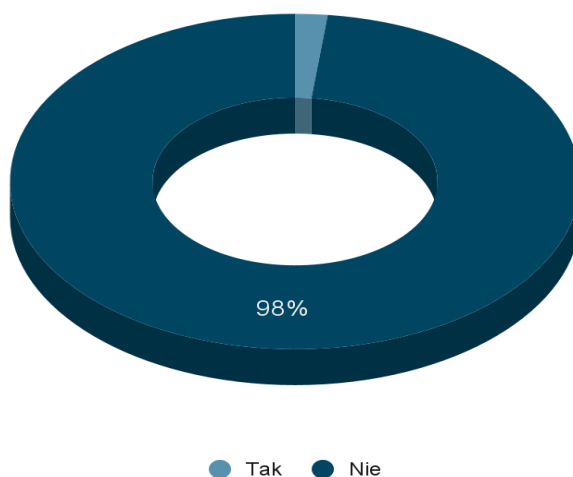
¹¹ CBOS, *Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, kwiecień 2019

¹² Centrum Badania Opinii Społecznych, *Komunikat z badań: Pracoholicy, siecioholicy, hazardziści. Uzależnienia od zachowań*, Warszawa, czerwiec 2015. Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2015/K_076_15.PDF (dostęp: 09.12.2022).

internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich. Zapytano mieszkańców o ich doświadczenia z tego typu formami rozrywki.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, tylko 2% dorosłych mieszkańców miasta potwierdza, że ma za sobą doświadczenia grania w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker). Zdecydowana większość nie grała nigdy w gry na pieniądze.

Wykres 15. Czy kiedykolwiek grał Pan/Pani w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker)?

50% respondentów twierdzi, że gra w gry na pieniądze, aby zasilić domowy budżet i mieć więcej na zwykłe codzienne wydatki, a kolejne 50% lubi towarzyszące graniu emocje.

Tabela 15. Dlaczego grywa Pan(i) w gry na pieniądze? Proszę wskazać wszystkie istotne dla Pana(i) powody?¹³

Powód	%
Gram z przyzwyczajenia, przyzwyczaile(a)m się spędzać w ten sposób czas	0%
Chcę zasilić domowy budżet, mieć więcej pieniędzy na zwykłe codzienne wydatki	50%
Jest to rozrywka, „sposób na nudę”	0%
Mam przeczucie, że czeka mnie duża/ główna wygrana	0%
Potrzebuję pieniędzy na jakiś „ekstra” wydatek, np. samochód, dom, podróże	0%
Lubię towarzyszące grze emocje	50%
Potrzebuję pieniędzy, ponieważ mam problemy finansowe	0%
Pomaga mi to rozładować się, uspokoić, kiedy jestem zestresowany(a) lub gdy mam kłopoty	0%
Jakoś tak nie mogę przestać	0%

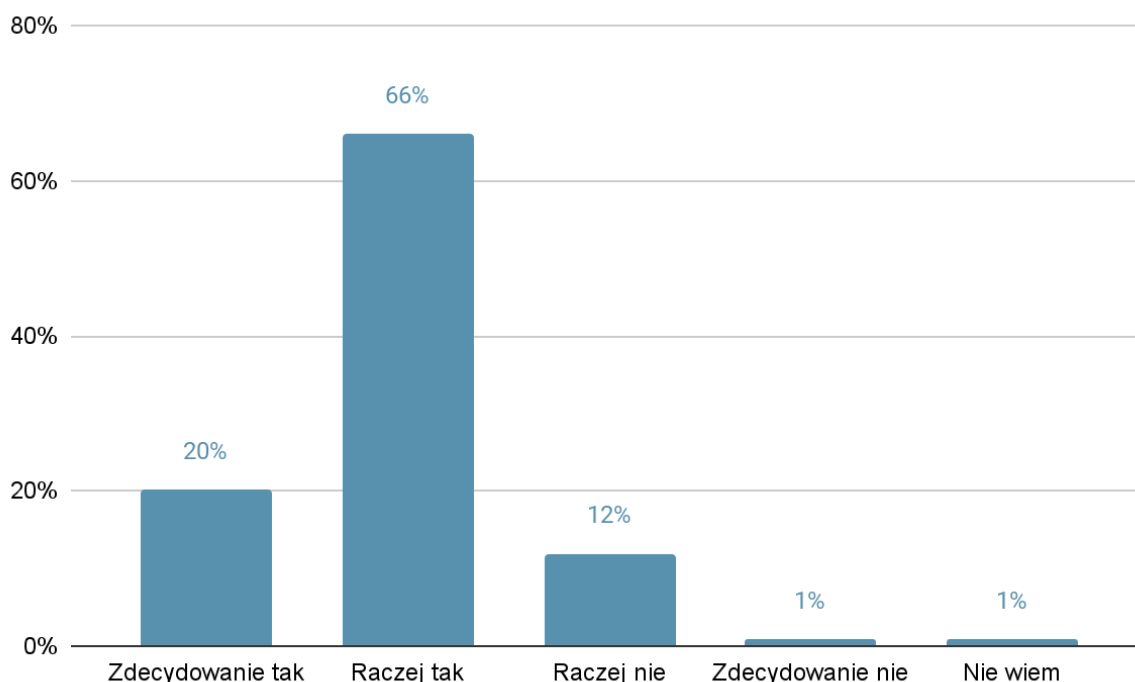
Łącznie 86%¹⁴ badanych mieszkańców Skarżyska - Kamiennej uważa, że można się uzależnić od gier na pieniądze. 13% respondentów twierdzi, że uzależnienie od gier na pieniądze nie jest możliwe¹⁵. 1% badanych nie ma zdania na ten temat.

¹³ Pytanie wielokrotnego wyboru

¹⁴ Suma odpowiedzi *Zdecydowanie tak* i *Raczej tak*

¹⁵ Suma odpowiedzi *Raczej nie* i *Zdecydowanie nie*

Wykres 16. Czy, Pana(i) zdaniem, można uzależnić się od gier na pieniądze?

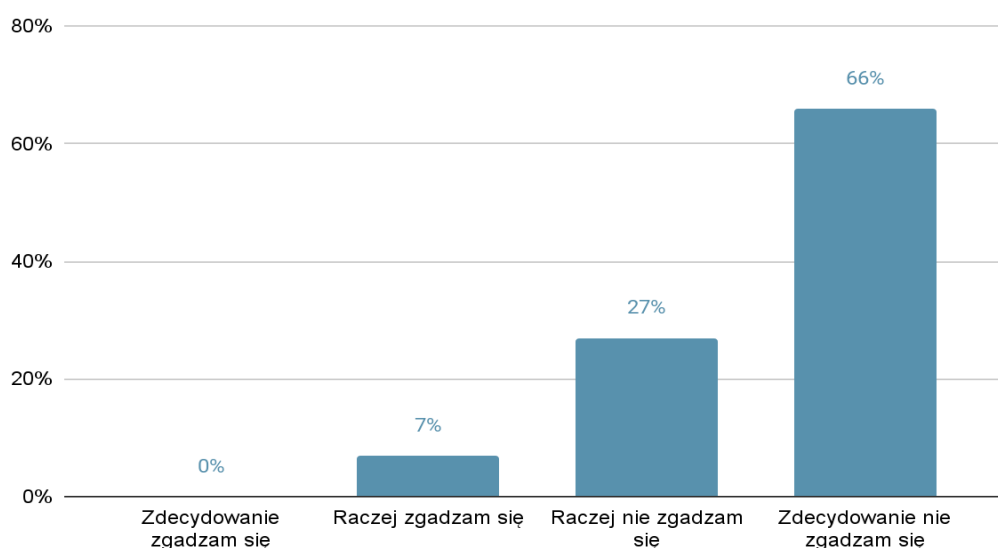
V. BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w mieście są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określenie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych. Respondentom przedstawiono kilka twierdzeń i poproszono o wskazanie czy i w jakim stopniu się z nimi zgadzają, bądź nie.

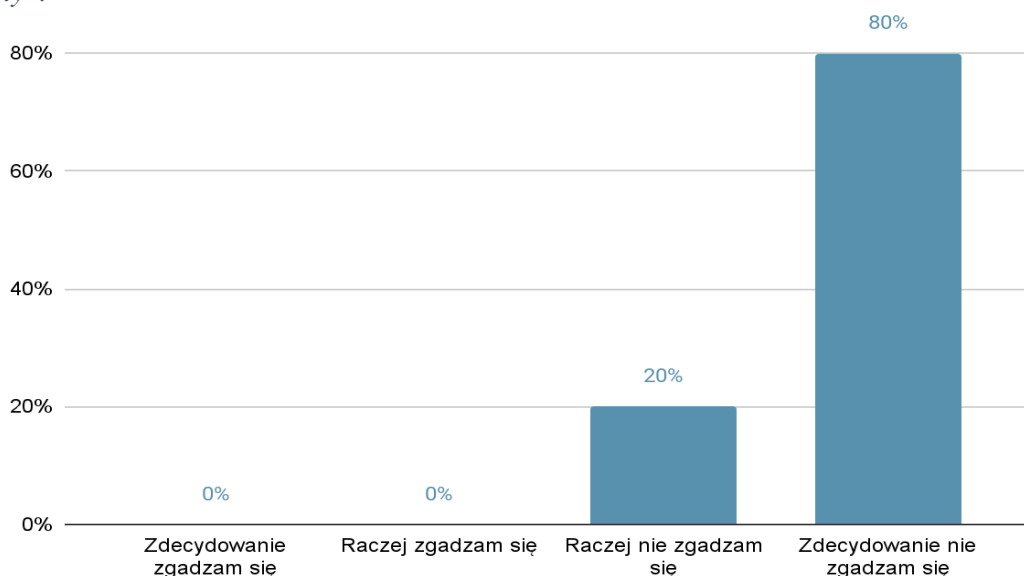
Łącznie 93% badanych sprzedawców napojów alkoholowych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny, jak ten zawarty w wódce. Świadczy to pośrednio o wysokim poziomie świadomości tej części badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu. Pozostali (7%) uważają, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.

Wykres 17. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce"?

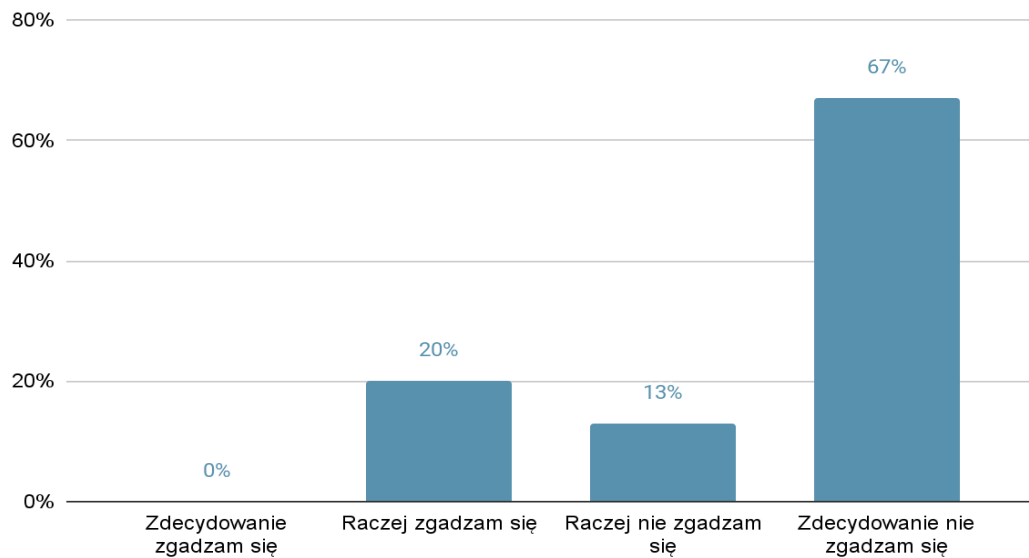
100% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany.

Wykres 18. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany"?

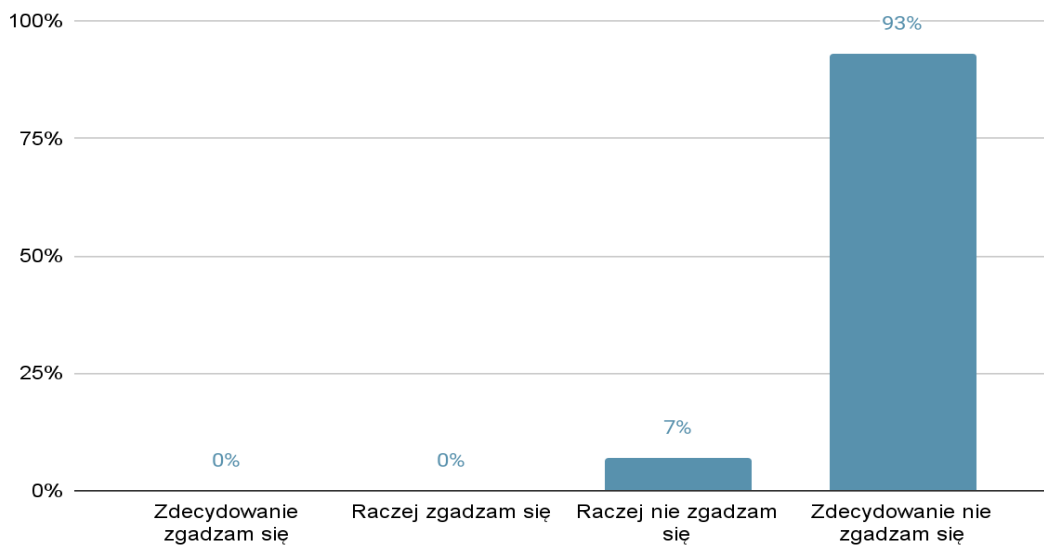
20% sprzedawców zgadza się z tym, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku. 80% badanych jest zdania, że osoby spożywające alkohol nie stanowią zagrożenia dla innych.

Wykres 19. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym"?

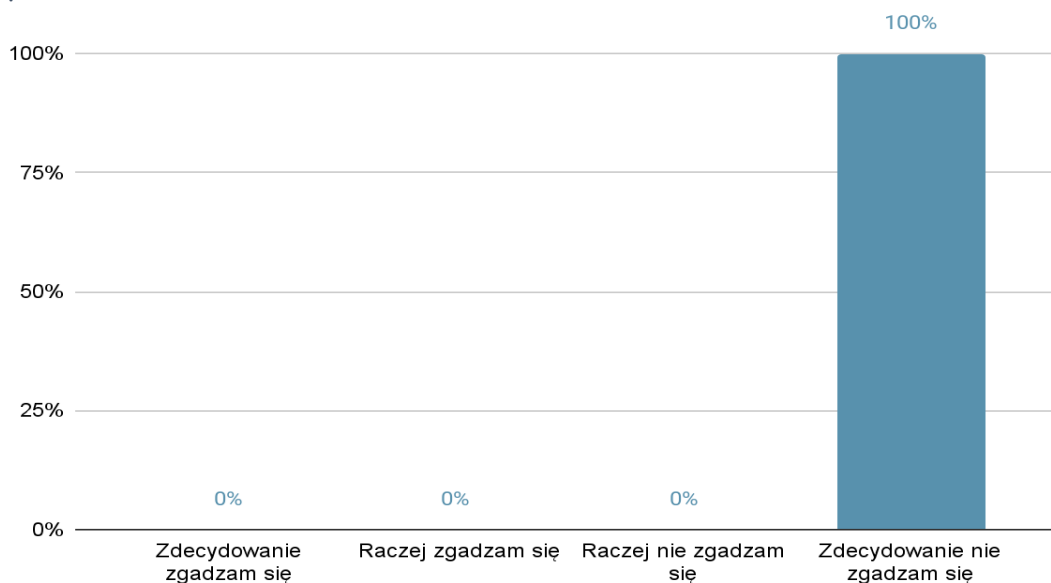
100% nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu.

Wykres 20. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach"?

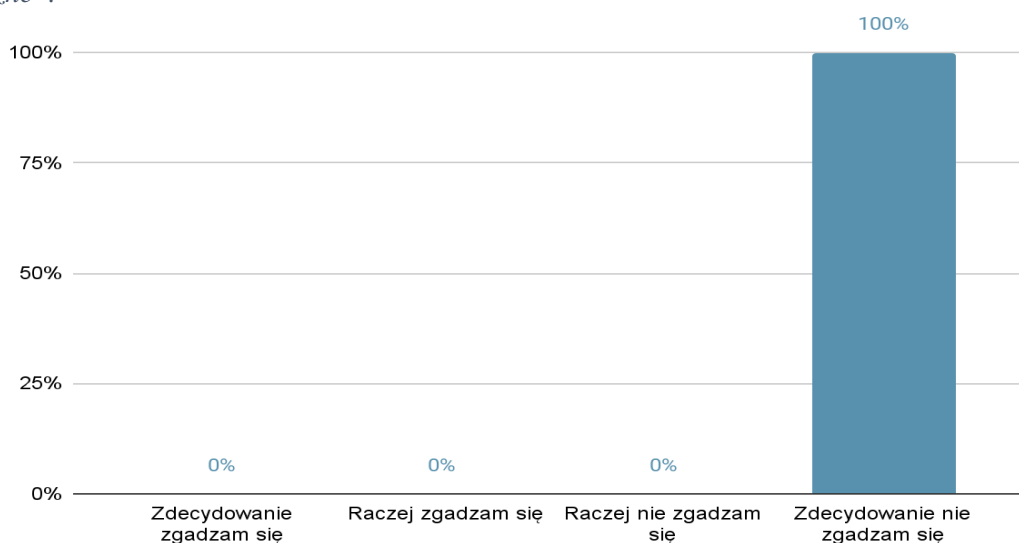
100% sprzedawców uważa, że spożywanie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

Wykres 21. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych"?

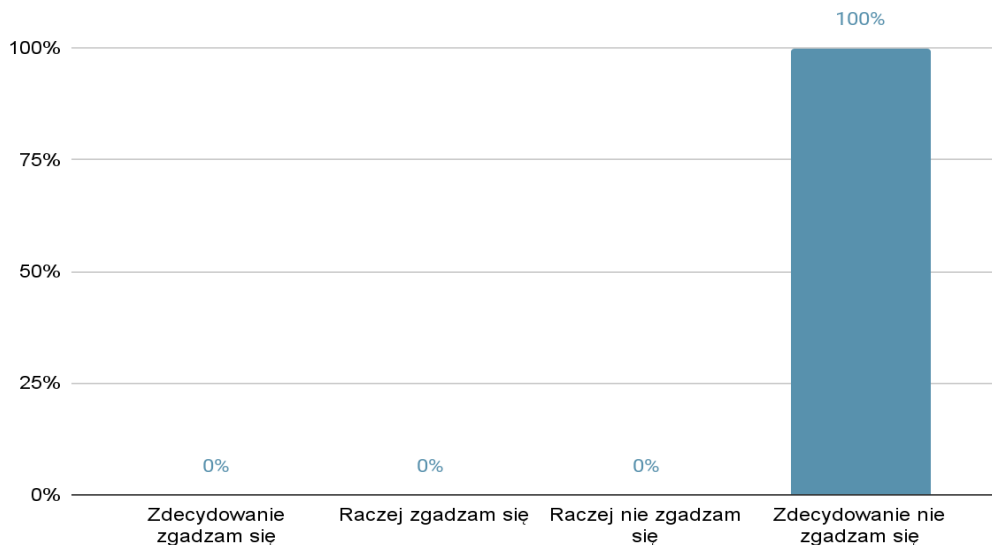
100% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu nawet po niewielkiej ilości alkoholu jest niebezpieczne.

Wykres 22. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne"?

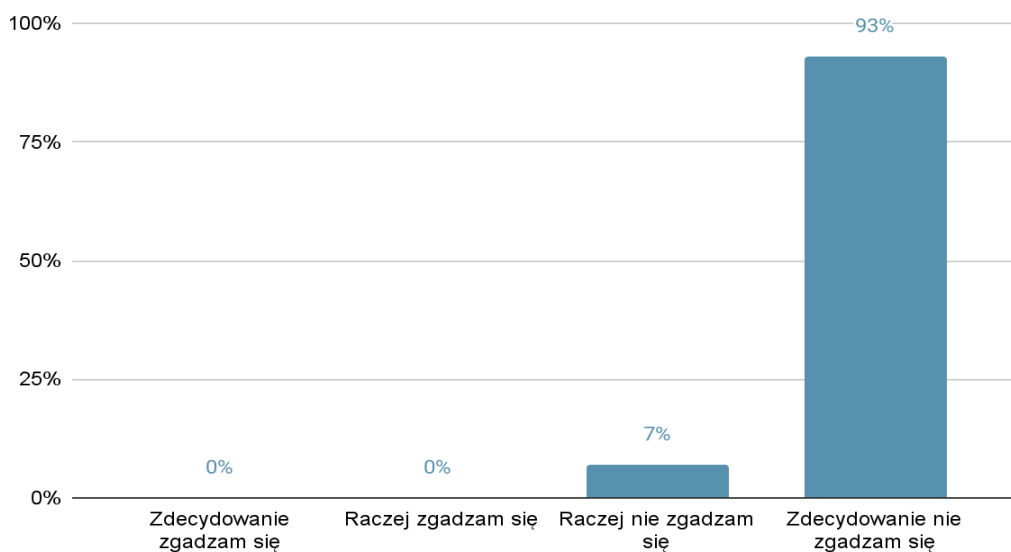
Wszyscy badani sprzedawcy (100%) są zdania, że kobiety w ciąży nie mogą bezpiecznie pić nawet niewielkich ilości alkoholu.

Wykres 23. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu"?

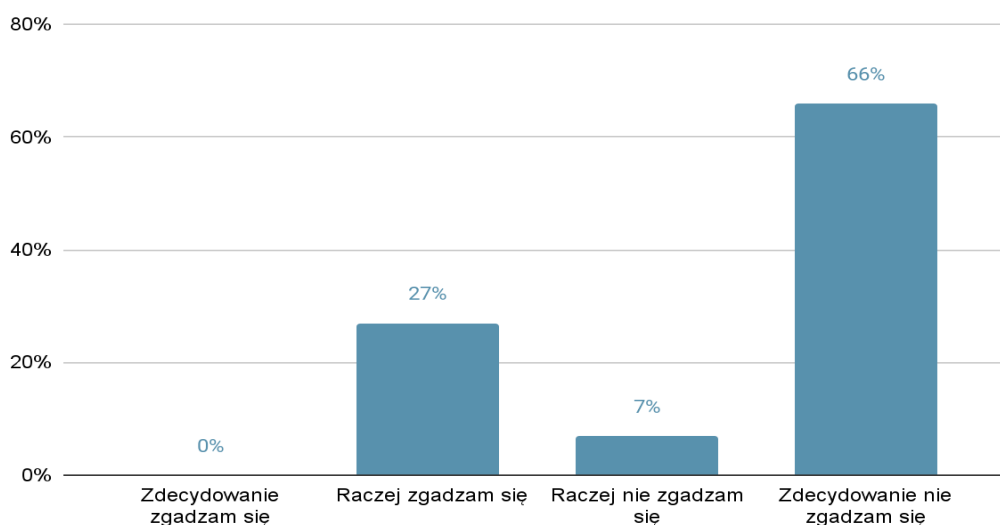
100% badanych sprzedawców napojów alkoholowych w Skarżysku - Kamiennej jest zdania, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.

Wykres 24. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Alkohol powinien być dostępny dla osób poniżej 18 roku życia"?

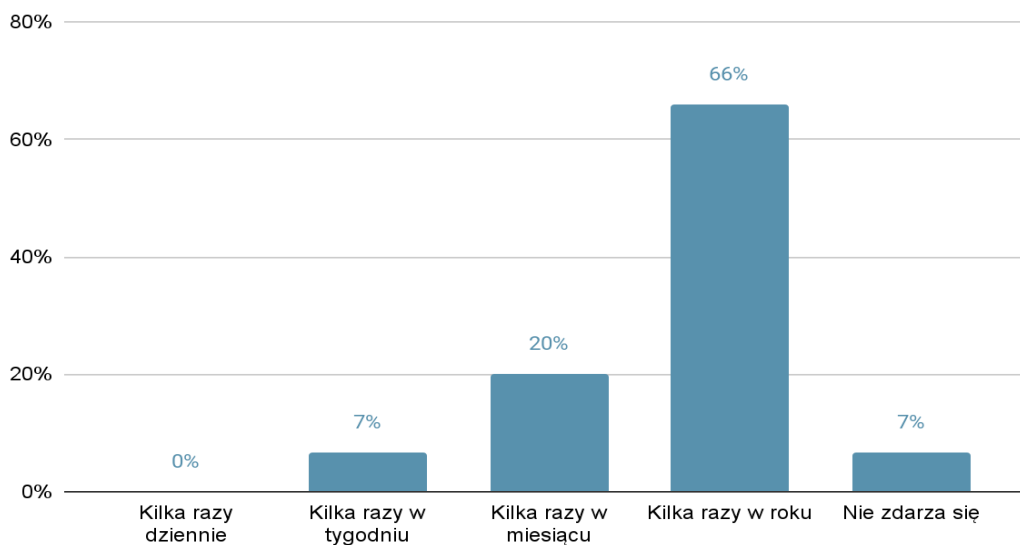
Prawie co trzeci badany (27%) jest zdania, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Pozostali (73%) nie zgadzają się z tym, że w ich okolicy było zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Wykres 25. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "W okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych"?

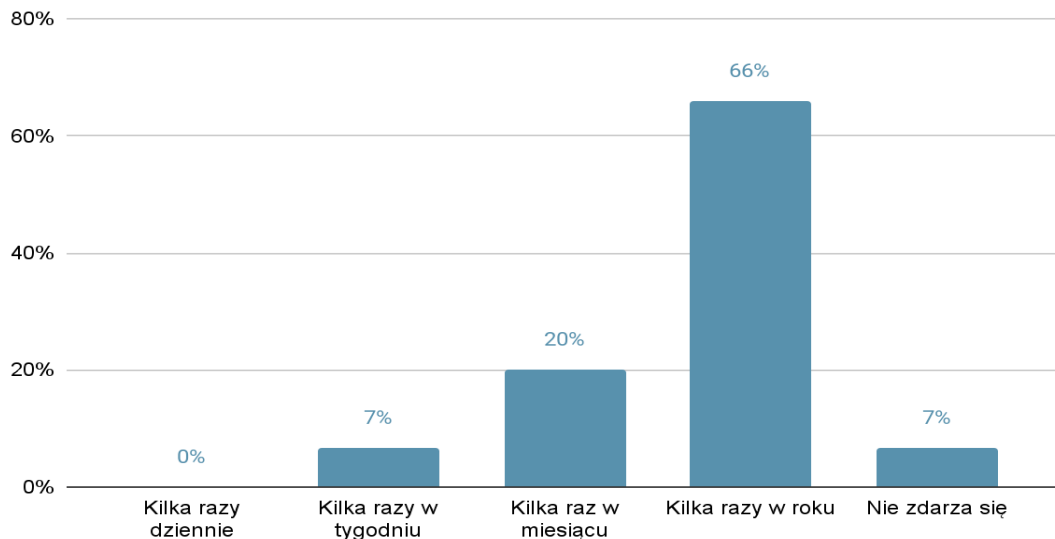
66% sprzedawców napojów alkoholowych twierdzi, że w Skarżysku - Kamiennej przypadki próby zakupu alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się sporadycznie - kilka razy w roku. Zdaniem 20% badanych takie sytuacje zdarzają się regularnie - kilka razy w miesiącu lub kilka razy w tygodniu (7%). 7% respondentów twierdzi, że takie sytuacje nie zdarzają się w ogóle.

Wykres 26. Jak często zdarza się, że osoba niepełnoletnia próbuje kupić alkohol w Pana/Pani sklepie?

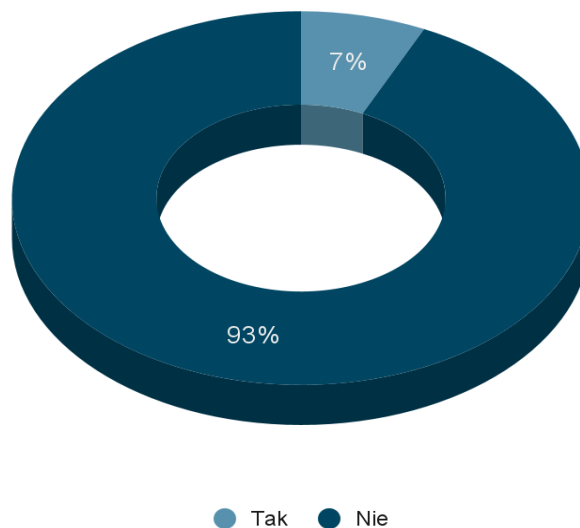
Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży w niektórych sklepach wydaje się być dość rzadkim zjawiskiem - 66% badanych stwierdziło, że takie przypadki zdarzają się sporadycznie - kilka razy w roku, a 7% - nie zdarzają się w ogóle. Pozostali ocenili, że takie sytuacje mają miejsce regularnie - kilka razy w miesiącu (20%) lub kilka razy w tygodniu (7%).

Wykres 27. Jak często zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie Pana/Pani sklepu?

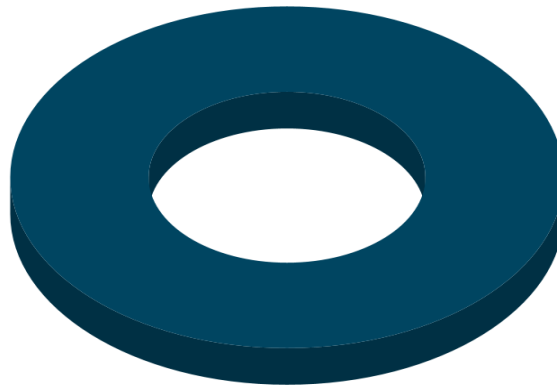
93% sprzedawców odpowiedziało, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie doszło do nieprzyjemnych zajść związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.

Wykres 28. Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zajście związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

Żaden z badanych sprzedawców nie doświadczył w ciągu ostatnich 3 miesięcy sytuacji, w której konieczne było wezwanie policji z prośbą o interwencję w związku z nieprzyjemnym zajściem związanym ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.

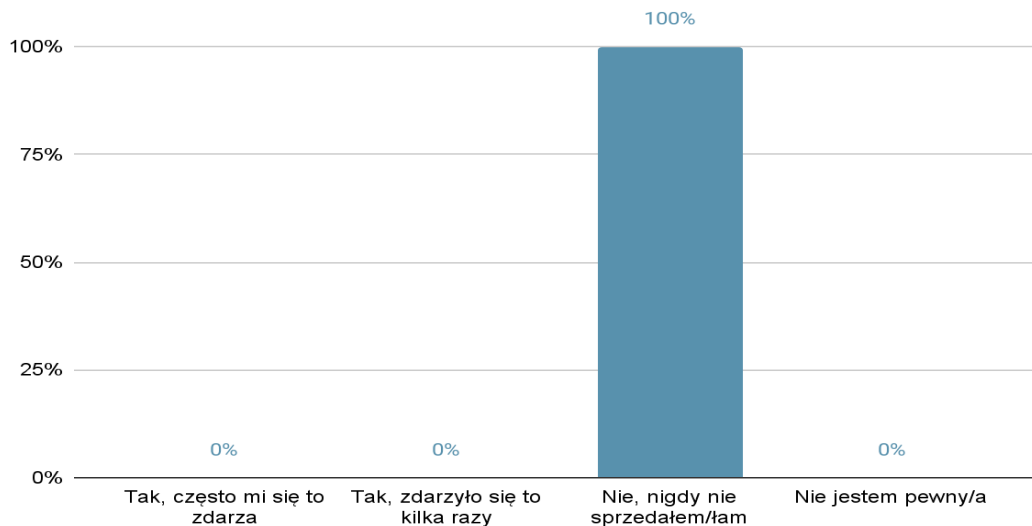
Wykres 29. Czy w ciągu ostatnich 3 miesięcy trzeba było wezwać policję z prośbą o interwencję w sprawie nieprzyjemnego zajścia związanego z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

● Nie

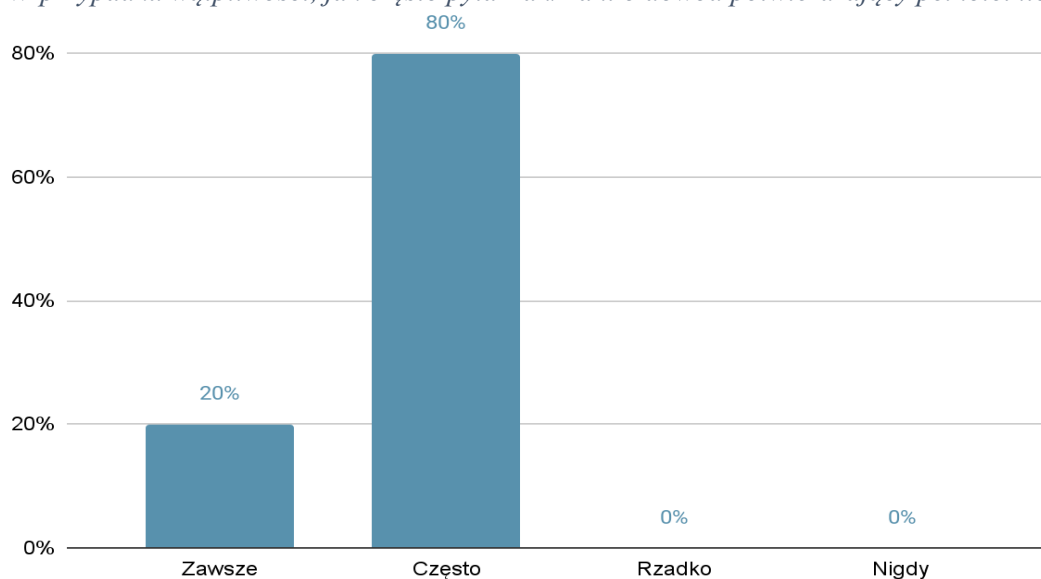
100% badanych sprzedawców zadeklarowało, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie nieletniej.

Wykres 30. Czy kiedykolwiek sprzedał Pan / sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział Pan/Pani, że jest nieletnia?

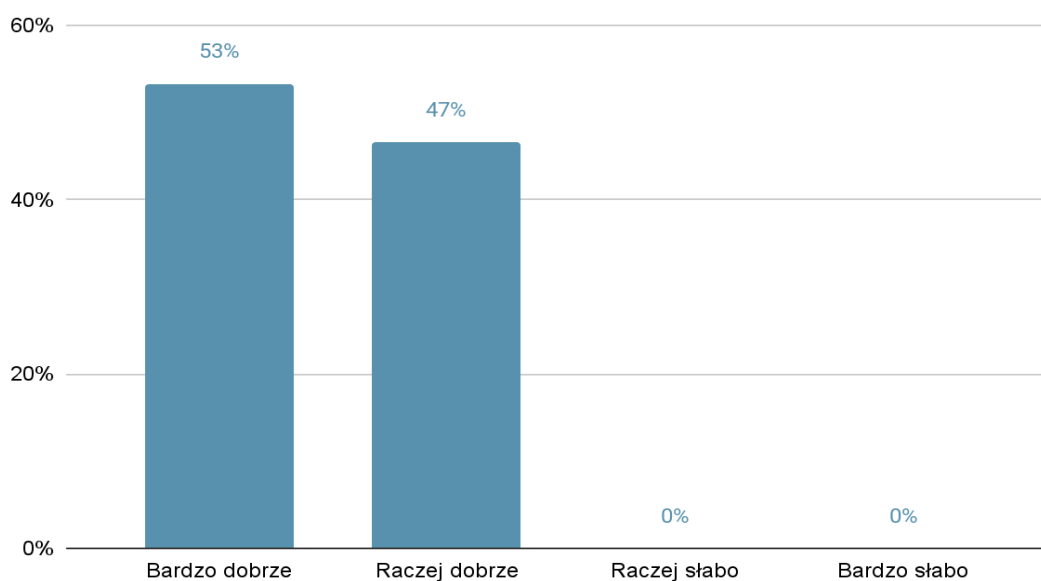
W przypadku wątpliwości, co do wieku klienta, 20% badanych twierdzi, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a 80% robi to często. Uzyskane wartości świadczą o odpowiedzialnej postawie sprzedawców wobec zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Wykres 31. W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/Pani o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta?

Kolejne zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w mieście. Łącznie 100%¹⁶ badanych oceniło jej funkcjonowanie bardzo i raczej dobrze.

Wykres 32. Jak, Pana/Pani zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/Pani miejscowości?

VI. PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY

VI.1. Metodologia

Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety

¹⁶ Suma odpowiedzi *bardzo dobrze* i *raczej dobrze*.

internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

VI.2. Problemy społeczne w opinii dorosłych mieszkańców

- W opinii pełnoletnich mieszkańców najpoważniejszymi problemami są uzależnienia: behawioralne (hazard, uzależnienie od Internetu, nowoczesne technologie) - 56%, od papierosów (53%) oraz od narkotyków i dopalaczy (51%). W następnej kolejności badani wymieniali takie problemy jak: zanieczyszczenie powietrza, smog, przestępczość, uzależnienie od alkoholu, przemoc domowa, zaburzenia odżywiania, cyberprzemoc, bieda i ubóstwo oraz bezrobocie.
- Zdaniem badanych powszechnymi zjawiskami w ich mieście są alkoholizm (69%) oraz nikotynizm (61%). Pozostałe problemy uzależnień - zakupoholizm, pracoholizm, siecioholizm, hazard i zaburzenia odżywiania w ich otoczeniu występują rzadko.
- Z przeprowadzonych badań wynika, że większość badanych mieszkańców spożywa alkohol sporadycznie i okazjonalnie, a także jednorazowo w umiarkowanych ilościach. 58% badanych zadeklarowało, że spożywa alkohol kilka razy w roku, 31% - kilka razy w miesiącu, a 9% - raz w tygodniu. 2% respondentów to osoby pijące alkohol kilka razy w tygodniu. 42% respondentów spożywa jednorazowo od 3-4 porcji alkoholu, a 40% respondentów ogranicza się do picia jednorazowo maksymalnie dwóch porcji alkoholu. 18% badanych spożywa jednorazowo duże ilości alkoholu - od 5-6 porcji.
- Większość (70%) mieszkańców miasta uważa, że w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, w których można kupić alkohol, natomiast dla 23% ankietowanych takich miejsc jest za dużo, a dla 7% - za mało.
- Warto zwrócić uwagę na fakt, że żaden z badanych mieszkańców miasta nie wie, gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od alkoholu w jego rejonie zamieszkania.
- Mieszkańcy prezentują dosyć wysoki poziom wiedzy na temat negatywnych skutków spożywania alkoholu. Wszyscy respondenci uważają, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu, a także że prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu jest zabronione. Badani zgadzają się również co do tego, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych. Ponadto wszyscy badani są zdania, że osoby nieletnie nie mogą z łatwością kupić alkoholu w lokalnych sklepach, a zdecydowana większość uważa, że należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż.
- Jednakże, większa część badanych jest przekonana, że alkohol zawarty w piwie i winie jest mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce).
- Palenie wyrobów tytoniowych stanowi wśród mieszkańców miasta powszechny problem społeczny, gdyż do regularnego palenia tradycyjnych papierosów przyznało się 46% badanych, a e-papierosów - 15%. Okazjonalnie papierosy lub e-papierosy pali 14% respondentów. Tylko 25% badanych mieszkańców nie znajduje się obecnie w nikotynowym nałogu.
- Wyniki wskazują, że wśród dorosłych mieszkańców miasta nie występuje problem zażywania narkotyków i dopalaczy. 99% badanych twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Ponadto żaden z respondentów nie wie, gdzie można nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.
- Co trzeci badany mieszkaniec miasta dostrzega potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. Respondenci dostrzegają potrzebę warsztatów profilaktycznych dla uczniów, otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień, ogólnospołecznych

kampanii profilaktycznych, pomocy w integracji dzieci po okresie izolacji oraz wsparcia psychologicznego dla rodzin.

- Wyniki dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie wskazują, że problem ten nie występuje na terenie miasta, gdyż 100% badanych twierdzi, że nie zna osób doświadczających przemocy w rodzinie w swoim najbliższym otoczeniu.
- Zdecydowana większość respondentów twierdzi, że nie grała nigdy w gry na pieniądze, a także uważa, że od gier na pieniądze można się uzależnić. Osoby, które mają doświadczenie z tego typu rozrywką twierdzą, że grają, aby zasilić domowy budżet i mieć więcej na zwykłe codzienne wydatki, a także dlatego lubią towarzyszące graniu emocje.
- Wszyscy badani twierdzą, że nie zdarza im się "zajadać" stresów i trudnych emocji, a także że nie miewają trudności w kontrolowaniu swoich zachowań jedzeniowych (kompulsywne objadanie się, usilne krążenie myśli wokół jedzenia).

VI.3. Wnioski dotyczące badań punktów sprzedaży alkoholu.

- Badani sprzedawcy napojów alkoholowych w przejawiają pożądane postawy wobec spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży - wszyscy zgodnie twierdzą, że kobiety w ciąży nie mogą bezpiecznie pić nawet niewielkich ilości alkoholu. Ponadto uważają, że spożywanie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych, a także że prowadzenie pojazdów nawet po niewielkiej ilości alkoholu jest niebezpieczne.
- Zdaniem wszystkich badanych sprzedawców, alkohol nie powinien być sprzedawany osobom poniżej 18 roku życia, a dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany.
- Zdecydowana większość badanych sprzedawców napojów alkoholowych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny, jak ten zawarty w wódce. Świadczy to pośrednio o wysokim poziomie świadomości tej części badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu. Pozostali (7%) uważają, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.
- Prawie co trzeci badany jest zdania, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- 66% sprzedawców napojów alkoholowych twierdzi, że w Skarżysku - Kamiennej przypadki próby zakupu alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się sporadycznie - kilka razy w roku. Zdaniem 20% badanych takie sytuacje zdarzają się regularnie - kilka razy w miesiącu lub kilka razy w tygodniu (7%). 7% respondentów twierdzi, że takie sytuacje nie zdarzają się w ogóle.
- Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży w niektórych sklepach wydaje się być dość rzadkim zjawiskiem - 66% badanych stwierdziło, że takie przypadki zdarzają się sporadycznie - kilka razy w roku, a 7% - nie zdarzają się w ogóle. Pozostali ocenili, że takie sytuacje mają miejsce regularnie - kilka razy w miesiącu (20%) lub kilka razy w tygodniu (7%).
- W ciągu ostatnich 3 miesięcy w 93% badanych punktów sprzedaży napojów alkoholowych nie doszło do nieprzyjemnych zająć związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu. Żaden z badanych sprzedawców nie doświadczył w ciągu ostatnich 3 miesięcy sytuacji, w której konieczne było wezwanie policji z prośbą o interwencję w związku z nieprzyjemnym zajściem związanym ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.
- Wszyscy badani sprzedawcy zadeklarowali, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie nieletniej, a w przypadku wątpliwości, co do wieku klienta, 20% badanych twierdzi, że zawsze sprawdza

dowody potwierdzające wiek, a 80% robi to często. Uzyskane wartości świadczą o odpowiedzialnej postawie sprzedawców wobec zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

- Funkcjonowanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu w mieście zostało przez wszystkich badanych ocenione bardzo i raczej dobrze.

VI.4 Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

- Zdaniem uczniów klas 4-6 najbardziej powszechnymi zjawiskami w ich otoczeniu są uzależnienie od Internetu (55%) oraz uzależnienie od mediów społecznościowych (50%). Zaburzenia odżywiania oraz uzależnienie od ćwiczeń uczniowie oceniają jako problemy, które rzadko występują w ich otoczeniu, a gry hazardowe oraz zakupoholizm - w ogóle nie występują.
- Odpowiedzi starszych uczniów wyraźnie wskazują, że w ich środowisku powszechne jest uzależnienie od Internetu (76%) oraz od mediów społecznościowych (75%). Zdaniem badanych uczniów rzadko występującymi problemami są zakupoholizm oraz zaburzenia odżywiania. Uczniowie twierdzą, że problem grania w gry hazardowe u nich nie występuje.
- 16% młodszych i 30% starszych uczniów odczuwa potrzebę wsparcia np. poprzez rozmowę z psychologiem, warsztaty z terapeutą czy warsztaty profilaktyczne. **40% młodszych i 53% starszych uczniów najbardziej potrzebuje rozmowy z psychologiem.** Uczniowie wskazywali także na takie formy wsparcia jak: warsztaty profilaktyczne, rozmowa z terapeutą uzależnień, konsultacje on-line z psychologiem lub terapeutą, kampania informacyjna na temat zdrowia psychicznego, kampania informacyjna na temat substancji psychoaktywnych oraz inne.
- Problem spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież w mieście jest zauważalny, szczególnie wśród starszych uczniów. Inicjację alkoholową ma za sobą 7% badanych uczniów klas 4-6 oraz 19% uczniów klas 7-8. Uczniowie przyznają, że pierwszy raz alkoholu próbowali w towarzystwie rodziny (SP 4-6 - 69%, SP 7-8 - 43%) oraz na spotkaniu ze znajomymi (SP 5-6 - 15%, SP 7-8 - 30%). Uczniowie w większości odpowiadali, że spróbowali alkoholu tylko raz. 15% badanych uczniów klas 4-6 oraz 17% uczniów klas 7-8 przyznaje, że spożywają alkohol rzadziej niż raz w miesiącu, a 4% młodszych i 8% starszych uczniów - tylko kilka razy w miesiącu. Niewielki odsetek uczniów twierdzi, że piją alkohol kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu lub nawet codziennie.
- Wyniki dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia wskazują, że 40% uczniów klas 4-6 oraz 36% uczniów klas 7-8 nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 lat. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Jednakże 7% młodszych i 16% starszych uczniów twierdzi, że jest to raczej łatwe a 3% młodszych i 10% starszych - bardzo łatwe. Natomiast 50% uczniów klas 4-6 oraz 38% uczniów klas 7-8 uważa, że jest to trudne. Oznaczać to może, że ci uczniowie lub ich rówieśnicy mogą być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.
- Badania wykazały, że problem palenia wyrobów tytoniowych jest zauważalny wśród uczniów szkół podstawowych w Skarżysku - Kamiennej. Do palenia papierosów choć raz w życiu przyznało się 6% badanych uczniów klas 4-6 oraz 20% uczniów klas 7-8. Uczniowie przyznają, że palą od czasu do czasu papierosy lub e-papierosy, a niewielki odsetek uczniów pali regularnie. Większość badanych uczniów swoją inicjację nikotynową miało na spotkaniu ze znajomymi. 82%% uczniów klas 4- 6 oraz 56% uczniów klas 7-8 oceniło, że zakup papierosów w sklepach jest trudny.
- Wyniki badań wskazują, że uczniowie w Skarżysku - Kamiennej nie przejawiają problemów związanych z przyjmowaniem narkotyków i dopalaczy. Jak wynika z deklaracji uczniów

zdecydowana większość z nich nie próbowała nigdy narkotyków lub dopalaczy (SP 4-6 - 100%, SP 7-8 - 97%).

- Uczniowie w większości nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby w ich miejscowości łatwe lub trudne. Jednakże, zdaniem 5% uczniów klas 4-6 oraz 15% uczniów klas 7-8 byłoby to łatwe, natomiast 28% młodszych i 22% starszych uczniów twierdzi, że byłoby to trudne.
- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i Internetu przez uczniów. 36% uczniów klas 4-6 spędza przed komputerem od 2 do 3 godzin dziennie, 11% korzysta z komputera od 4 do 5 godzin dziennie, a 8% nawet więcej niż 5 godzin dziennie. W praktyce może to oznaczać, że korzystanie z komputera jest dla nich jedyną formą spędzania wolnego czasu. Tylko 23% młodszych uczniów ogranicza korzystanie z komputera do 1 maksymalnie 1 godziny dziennie, a 22% - w ogóle nie spędza czasu przy komputerze. Wśród uczniów klas 7-8, 30% spędza od 2 do 3 godzin dziennie, 14% - od 4 do 5 godzin dziennie, a 8% - nawet więcej niż 5 godzin dziennie przed komputerem. 22% używa komputera najwyżej 1 godzinę dziennie, a 24% - nie korzysta z komputera.
- Uczniowie najczęściej wykorzystują komputer do grania w gry komputerowe, nauki, oglądania stron internetowych z obrazkami lub filmikami, aktywności na portalach społecznościowych, na forum lub czacie oraz do robienia zakupów.
- Uczniowie dużo czasu spędzają na korzystaniu z telefonu. 46% uczniów klas 4-6 oraz 33% uczniów klas 7-8 korzysta z telefonu od dwóch do trzech godzin dziennie. Część uczniów, spędza przed ekranem telefonu od czterech do pięciu (SP 4-6 - 14%, SP 7-8 - 27%), a nawet więcej niż 5 godzin dziennie (SP 4-6 - 17%, SP 7-8 - 27%). 21% uczniów klas 4-6 oraz 10% uczniów klas 7-8 ogranicza używanie telefonu do maksymalnie jednej godziny dziennie, a 2% młodszych i 3% starszych nie korzysta z telefonu w ogóle.
- Najbardziej popularnymi formami spędzania czasu korzystając z telefonu okazują się być aktywność na czatach i portalach społecznościowych, korzystanie z aplikacji, oglądanie filmików i śmiesznych obrazków, słuchanie muzyki, przeglądanie różnych stron w Internecie oraz czytanie książek w formie elektronicznej.
- Większość uczniów (SP 4-6 - 86%, SP 7-8 - 73%) deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałyby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Jednakże część uczniów, przyznaje, że brak dostępu do Internetu byłby dla nich problemem (SP 4-6 - 14%, SP 7-8 - 27%).
- Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych czy korzystanie z telefonu. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- Już 28% uczniów klas 4-6 oraz 42% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hejtu. Uczniowie padali również ofiarami innych działań z zakresu cyberprzemocy, takich jak: otrzymywanie wiadomości z obelgami, przewiskami, szantażem lub groźbami, podszywanie się pod nich przez znajomych ze szkoły czy też włamania na konto na portalu społecznościowym. W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.

- Problem grania w gry hazardowe wśród uczniów ze Skarżyska - Kamiennej raczej nie występuje. Większość uczniów nie grała nigdy w gry na pieniądze (SP 4-6 - 86%, SP 7-8 - 70%). Niewielkiej grupie badanych uczniów, szczególnie starszych, zdarzyło się to kilka lub kilkanaście razy. Większość uczniów również nigdy nie grała w gry internetowe na pieniądze ani w gry na automatach. Jednakże, 33% młodszych i aż 41% starszych przyznaje, że zdarzyło im się grać w gry na automatach. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.
- Problemem wśród młodych mieszkańców miasta są przypadki agresji i przemocy z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku szkolnym. Pomimo iż 47% uczniów klas 4-6 oraz 41% uczniów klas 7-8 deklaruje, że nigdy nie zdarzyło im się doświadczyć przemocy w szkole, to pozostała część uczniów przyznaje, że zdarza im się doznawać przemocy ze strony swoich rówieśników. Część uczniów doświadcza przemocy w szkole sporadycznie - kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu lub częściej - kilka razy w tygodniu. 5% uczniów klas młodszych i aż 14% uczniów klas starszych przyznaje, że doświadczają przemocy rówieśniczej w szkole codziennie. Uczniowie przyznają, że padali ofiarą zarówno przemocy fizycznej (byli bici, szarpani lub kopani), jak i psychicznej (byli zastraszeni lub przezywani).
- Otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach powinny skłonić do rozwijania w szkole działań z zakresu zapobiegania agresji i przemocy oraz rozwiązywania konfliktów. Proponowana byłaby organizacja szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy jako rozwiązania codziennych problemów.
- Młodszy uczniowie ze Skarżyska - Kamiennej najczęściej spędzają czas wolny z rodziną oraz ze znajomymi z klasy lub szkoły, a w następnej kolejności ze znajomymi spoza klasy lub szkoły oraz sami. Natomiast starsi uczniowie najczęściej czas wolny spędzają w towarzystwie znajomych spoza klasy lub szkoły, znajomymi z klasy lub szkoły oraz sami. Tylko 16% uczniów klas 7-8 spędza czas wolny z rodziną.
- 48% badanych uczniów z klas 4-6 oraz 30% badanych uczniów z klas 7-8 uważa, że w okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania czasu wolnego. Jednakże część uważa, że w okolicy powinno być więcej obiektów sportowych oraz więcej terenów zielonych). Z kolei niewielka część uczniów jest zdania, że w mieście brakuje organizacji młodzieżowych oraz propozycji wolontariatów, a inni chcieliby, aby było więcej miejsc dla dzieci, np. świetlic lub klubów. Uczniowie mieli również możliwość przedstawienia swoich propozycji. Najczęściej wskazywali, że w okolicy brakuje skate parków, siłowni na świeżym powietrzu, placów zabaw, galerii, kawiarni, restauracji, sklepów odzieżowych, lodowiska.

VII. Cele Ogólne Programu

1. Zintensyfikowanie oddziaływań profilaktycznych kierowanych do dzieci i młodzieży, zwłaszcza profilaktyki uniwersalnej czy selektywnej w środowisku szkolnym jak i pozaszkolnym. Poszerzenie kadry nauczycieli i profilaktyków i przygotowanie ich do prowadzenia programów średnio- i długookresowych. Poszerzenie oddziaływań profilaktycznych skoncentrowanych na „nowych” zagrożeniach, jak e-uzależnieniacy, przemoc internetowa.
2. Ograniczenie procesu degradacji osób uzależnionych i ich rodzin oraz osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i narkotyków, zwłaszcza w zakresie redukcji szkód oraz zwiększenie dostępności do terapii dla osób uzależnionych, a w sposób szczególny współuzależnionych.
3. Poszerzenie możliwości uzyskania wsparcia oraz profesjonalnej pomocy dla rodzin w rozwiązywaniu problemów wynikających z nadużywania alkoholu, środków psychoaktywnych, przemocy w rodzinie oraz wychowywania się i egzystencji w rodzinie dysfunkcyjnej.
4. Zwiększenie oddziaływań edukacyjnych kierowanych do ogółu mieszkańców Skarżyska-Kamiennej w zakresie zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu, środków psychoaktywnych i przemocy w rodzinie.

VII.1 CELE PROGRAMU:

VII.2 Cel strategiczny

Celem strategicznym Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Skarżysku -Kamiennej na lata 2023-2026 jest inspirowanie i kreowanie przedsięwzięć oddziaływujących w kierunku ograniczania negatywnych konsekwencji społecznych, w tym szczególnie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z :

- używania alkoholu,
- używania narkotyków oraz nowych substancji psychoaktywnych,
- uzależnień behawioralnych,
- podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.

VII.3 Cele operacyjne i kierunki działań.:

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie, wspieranie działań promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez rodziny, dzieci i młodzież.

Kierunki działań:

- 1) Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom:
 - realizacja szkolnych programów profilaktycznych i udział w ogólnopolskich kampaniach trzeźwościowych,
 - współpraca z instytucjami realizującymi poradnictwo rodzinne oraz z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi i socjoterapeutycznymi,
 - rozwój różnorodnych form wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży z grup podwyższonego ryzyka,

- o tworzenie warunków i możliwości alternatywnych w stosunku do spożywania alkoholu i zażywania narkotyków różne formy spędzania wolnego czasu.
- 2) Wspieranie możliwości pomocy psychologicznej i socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym.
- 3) Wdrażanie działań edukacyjnych adresowanych do rodziców zwiększających ich kompetencje wychowawcze w zakresie przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym a także propagowanie właściwych wzorców rodzicielskich.
- 4) Wspieranie podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób zaangażowanych w działania w obszarze profilaktyki uzależnień.
- 5) Realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych stanowiących integralny element programu profilaktycznego dostosowanego do wieku odbiorców i włączającym w swe oddziaływanie rodziców.
- 6) Organizowanie i finansowanie superwizji lub konsultacji dla wychowawców udzielających pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym
- 7) Egzekwowanie zapisów prawnych dotyczących handlu i spożywania napojów alkoholowych (m.in. sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, spożywania alkoholu w miejscach publicznych).
- 8) Udzielanie osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin wsparcia psychologicznego, społecznego i prawnego. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną.
- 9) Projekty realizowane ze środków zewnętrznych w tym Unii Europejskiej.
- 10) Monitorowanie lokalnej skali problemów uzależnień.

2: Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej przeciwdziałaniu uzależnieniom i przemocy w rodzinie. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień.

Kierunki działań:

- 1) Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych realizujących programy profilaktyczne o charakterze uniwersalnym (dla wszystkich) i selektywnym (dla grup zwiększonego ryzyka) w świetlicach środowiskowych i innych miejscach organizujących wolny czas dzieci i młodzieży w ich środowiskach lokalnym.
- 2) Wdrażanie projektów profilaktyczno-interwencyjnych skierowanych do osób eksperymentujących z różnymi środkami psychoaktywnymi i uzależnionych (profilaktyka wskazująca i programy redukcji szkód).
- 3) Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie różnych form działań pomocowych poza terapią, którymi odbiorcami są osoby uzależnione i ich rodziny.
- 4) Zwiększanie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie.
- 5) Wspieranie działań promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez rodziny, dzieci i młodzież. Wzmacnianie czynników chroniących i motywujących do większej aktywności w życiu społecznym.
- 6) Poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin, a także działań na rzecz ich dożywiania.
- 7) Zwiększanie oferty działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od alkoholu lub zwiększanie dostępności do istniejących form wsparcia.
- 8) Prowadzenie edukacji publicznej w obszarze profilaktyki i zachowań ryzykownych, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i promocji zdrowego stylu życia poprzez organizację kampanii społecznych i innych wydarzeń lokalnych skierowanych do ogółu mieszkańców.

- 9) Pomoc dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym: podnoszenie kwalifikacji członków zespołu terapeutycznego w zakresie terapii współuzależnienia i terapii dla DDA – finansowanie szkoleń; finansowanie dodatkowych oddziaływań wspierających dla osób współuzależnionych, DDA, dzieci i osób dorosłych znajdujących się w kryzysie.
 - 10) Zwiększanie dostępności pomocy dla dzieci z FASD oraz ich opiekunów.
3. Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP.
- Kierunki działań:
- 1) Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych o osób zagrożonych uzależnieniem.
 - 2) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej.
 - 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
 - 4) Upowszechnianie informacji na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych i placówkach leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin.
 - 5) Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.
 - 6) Monitorowanie lokalnej skali problemów uzależnień.
4. Przeciwdziałanie rozwojowi uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców gminy.
- Kierunki działań:
- 1) Działania profilaktyczne, szkoleniowe i informacyjno-edukacyjne oraz szkoleniowe na temat rozpoznawania symptomów i zagrożeń ze strony uzależnień behawioralnych, w tym w szczególności uzależnień od hazardu, używania Internetu i mediów społecznościowych, zakupów i pracy.
 - 2) Promocja aktywnego stylu spędzania czasu wolnego w trybie offline jako alternatywy dla nadużywania nowoczesnych technologii.
 - 3) Monitorowanie zmian postaw społecznych w zakresie używania i nadużywania nowoczesnych technologii oraz innych uzależnień behawioralnych.

VIII. Podmioty koordynujące i realizatorzy Programu.

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Skarżyska-Kamiennej na rok 2023-2026 jest koordynowana przez Referat Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Skarżyska-Kamiennej. Zadania Programu realizowane są poprzez:

- a) zlecenie zadań jednostkom miejskim, zakup usług.
 - b) zakupy i zlecenia zewnętrzne:
 - poprzez konkursy ofert;
 - poprzez zamówienia publiczne;
 - bez stosowania ustawy prawo zamówień publicznych.
1. Harmonogram realizacji, źródła finansowania i łączne nakłady finansowe:
- a) Gminny Program realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy 2023 w ramach środków finansowych planowanych w Budżecie Miasta, stanowiących dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

- b) Ramowe plany finansowe zadań na lata 2024, 2025 i 2026 zostaną przyjęte w drodze odrębnych uchwał rady Miasta Skarżyska-Kamiennej zmieniających niniejszy Program po uchwaleniu budżetu miny na dany rok.

IX. Zasady wynagrodzenia członków Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- 1) Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wykonuje prace będące elementem gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych uchwalanego corocznie przez Radę Miasta.
- 2) Komisja wykonuje swoje prace w trakcie posiedzeń oraz wizji lokalnych.
 - a. wynagrodzenie za udział w pracach komisji/podkomisji przysługuje w oparciu o listę obecności, za odbyte posiedzenie i wypłacane będzie w terminie do dnia 10 każdego następnego miesiąca za miniony miesiąc,
 - b. wysokość wynagrodzenia dla przewodniczącego komisji wynosi 150 zł brutto plus 20% tej kwoty za odbyte posiedzenie,
 - c. wysokość wynagrodzenia dla pozostałych członków komisji wynosi 150 zł brutto za odbyte posiedzenie.
 - d. członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje zwrot kosztów poniesionych z tytułu podróży służbowych dotyczących szkoleń oraz związanych z wykonywaniem zadań komisji.
- 3) Zabezpieczenie pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skarżysku -Kamiennej; dodatkowe szkolenia dla członków Komisji; pokrywanie kosztów sądowych i wydawania opinii przez biegłych orzekających w sprawie uzależnienia od alkoholu.
- 4) Zakup materiałów i sprzętu służącego realizacji programu.

X. Źródła finansowania

- 1) Źródłem finansowania zadań zawartych w Programie są środki finansowe budżetu gminy stanowiące dochody z tytułu opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, (zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi).
- 2) Szacunkowa wielkość środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań przewidzianych niniejszym Programem w 2023 roku określa „Ramowy plan finansowania zadań określonych w Gminnym Programie Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2026” zwany dalej „Ramowym Programem”
- 3) Ramowe plany finansowania zadań na lata 2024, 2025 i 2026 zostaną przyjęte w drodze odrębnych uchwał Rady Miasta w Skarżysku -Kamiennej zmieniających niniejszy Program po uchwaleniu budżetu gminy na dany rok.
- 4) Dochody te stanowią dochód gminy, który w całości jest przekazywany na realizację programu.
- 5) Zgodnie z art. 18² w/w ustawy środki te nie mogą być przeznaczone na inne cele.

XI. Ograniczenie dostępu do alkoholu.

Rada Miasta Skarżyska-Kamiennej uchwałą nr LIX/60/2018 z dn. 20.08.2018r.:

1. ustaliła maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Skarżyska-Kamiennej przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży:
 - 110 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo;

- 100 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa);
 - 100 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu.
2. Ustaliła maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Skarżysko-Kamienna przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży:
- 60 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo,
 - 30 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5 % do 18 % zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - 30 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18 % zawartości alkoholu.

Kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych prowadzona będzie przez zespół kontrolny, zwany dalej Zespołem złożonym z osób upoważnionych przez Prezydenta Miasta Skarżyska-Kamiennej, w skład którego wchodzi co najmniej dwóch upoważnionych członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Skarżysku-Kamiennej. Kontrole prowadzone będą na podstawie Zarządzenia Prezydenta Miasta w sprawie przeprowadzenia kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Skarżysko-Kamienna.

**RAMOWY PLAN FINANSOWANIA ZADAŃ
OKREŚLONYCH W GMINNYM PROGRAMIE PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBEÓWALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA 2023 ROK**

Lp.	Rodzaje działań	Wielkość środków finansowych przeznaczonych na realizację działań (zł)	Klasyfikacja budżetowa Dział/Rozdział
1.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie, wspieranie działań promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez rodziny, dzieci i młodzież.	204 400,00	851/85154
2.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej przeciwdziałaniu uzależnieniom i przemocy w rodzinie. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień.	535 000,00	851/85154
3.	Zabezpieczenie pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skarżysku -Kamiennej w tym pokrycie kosztów wydawania opinii przez biegłych orzekających w sprawie uzależnienia od alkoholu, opłat sądowych oraz opłat kancelaryjnych	130 000,00	851/85154
4.	Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP.	55 000,00	851/85153
5.	Przeciwdziałanie rozwojowi uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców gminy.	12 000,00	851/85154
6.	Projekt „Podaj dobro dalej” realizowany w ramach zadań dofinansowane z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 dla EFS, Poddziałanie 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych.	13 600,00	851/85154
Razem		950 000,00	

UZASADNIENIE

Zmiany wprowadzone z dniem 1 stycznia 2022 r. w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii nakładają na gminy obowiązek tworzenia gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi podstawę wszelkich działań podejmowanych na terenie gminy w tym zakresie.

Profilaktyka, rozwiązywanie problemów alkoholowych, narkomania i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie należą do zadań własnych gminy.

Zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zadania planowane do realizacji w ramach Gminnego Programu finansowane będą ze środków pochodzących z opłat za wydane w gminie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W większości zadania te stanowią kontynuację przedsięwzięć w obszarze profilaktyki zainicjowanych na terenie Skarżyska-Kamiennej w latach poprzednich.

Na realizację Gminnego Programu w 2023 r. zabezpieczono środki finansowe w wysokości 950 000,00 zł, planowane wpływy z zezwoleń w 2023 r., oraz środki w ramach projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 dla EFS Poddziałanie 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych, który stanowić będzie element wsparcia istniejących świetlic środowiskowych. Całkowita wartość projektu wynosi: 558 985,00 zł, kwota dofinansowania w 2023r. wyniesie: 209 167,50 zł wkład własny: 13 600,00 zł.

Gminny Program stanowi część Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Skarżyska-Kamiennej oraz uwzględnia cel operacyjny dot. profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym określony w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 - 2025. Celem strategicznym NPZ jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Zadania Gminnego Programu odpowiadają na cel operacyjny 2: „Profilaktyka uzależnień. Zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom - uzależnienie od alkoholu, narkotyków oraz uzależnienie od zachowań (uzależnienia behawioralne)” i uwzględniają zadania służące do realizacji celu operacyjnego określone w NPZ.